БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 178 (11164) | 1966 оной июлиин 29, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ЭГЭШЬЕ ХОНИН БҮ ҺУБАЙРАГ

...Үглөөнэй шүүдэртэй ногоондо, ...ын боро хараанаар һүрэг хо... ...оо бэлшээжэ ябаһан эхэнэртэй ...о голой баруун захаар үдэр ...и дайралдахат. «Юун унтаха ...эхээ болиһон хонишон гээ... ...гэжэ зарим нэгэ хүнүүд һа...ашье магад. Теэд тэрэмнай ...һээ жэл бүри нэгэшье хони һу...руулжа, үзөөгүй Баргажан го... баатар—Социалис Ажалай ...й Шалсама Ламажаповна Цы...пилова байхал.

...Тарган лэ хонид үдэсэтэй гээ...—гээд, дүршэл ехэтэй энэ хо...он залуушуулые һургадаг.— ...даа, намартаа залхууронгүй ...доо һайнаар бэлшээжэ ша... ...һаа, түл һанаһан соогоо аба...

...он зуб. Нигэжэл Буряад оро... бүхы бэрхэ хонишод ажалла...ха юм. Тугнын суута хони...н. Социалис Ажалай Герой Бал...ка Тугжиевна Доржиева, Хо...н түрүү хонишон Ойдоп Тап...вич Тагаров, Борьёогой олон ...эшүүл барандаа искусственна ...жүүлгын эхилтэр һүрэгөө бү...ээь таргалуулжа үрдидэг зан...тай. «Шадалтай тарган хонид ...аг соогоо ототой боложо, ороон...гээр орожо, хээли бэлэхэ... ...ябадаг» гэжэ тэдэнэр захаһаа ...уулха.

...Хонидоо хүсэд таргалуулха гэ... ...оролдохынгоо хажуугаар эдэ ...хүүшүүл искусственна үрэ...жүүлгынгээ пунктнуудые эртээн... ...бэлдэдэг, бэдэрдэг хусануудаа ...ржа тордидог. Хусануудаа һү...һөө амяарлан бэлшээхын тула ...ай тээльниг түхеэрэгдэдэг.

...Хонин бүриһөө жэлдээ хурьга ...жа шададаг хонишодой ажал... ...танилсахада, тэдэнэр бултадаа ...гөө искусственна аргаар үрэ...үлдэг байха юм. «Энэл найдам... ...арга гээшэ» гэжэ тэдэнэр ...шодог.

...Найдамтай байхаһаа гадна ма... ...үүлтэр һайжаруулхада хэды ...ашатай байнаб? Искусственна ...жүүлгэ хэрэглэнгүйгөөр мүнөө ...вюгагай эрхэ байдалда таа...раха, һайн шанартай мяха, нооһо ехээр угахэ үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилхэ зорилгые шиидхэхын аргагүй бшуу.

Тиин гэһээ эдэ харюусалга ехэтэй зорилгонуудта һэнгэргүйгөөр хандадаг, өөрынгөө амарые хараад лэ, искусственна үрэжүүлгэ миил ёһын тэдысэ хэдэг, һүниндөө һүрэг соогоо бэдэрдэг хусануудаа оруулдаг хонишод эндэ тэндэ дайралдадаг. Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой олохон отарануудта искусственна үрэжүүлгэ бэлэдхэлгүйгөөр захалжа, тэрэнние хэхэ гуримай баримталагдадаггүй байһаниинь нёдондо намар элирээ һэн. Эндэ бэдэрдэг хусануудые бэлшээхэ тээльниггүй, тэдэниинь тэжээлээр дуталдадаг, заримдаа хооһоор хаалгатай байһан. Үрэжүүлгын пунктнуудта микроскоп гэхэ мэтэ шухала хэрэгсэлнүүд байдаггүй, өхэ хонид сүүдхэдэ хоёр дахин үрэжүүлэгдэхэ байгаад, орой нэгэ дахин үрэжүүлһэн нэрэ зүүдэг. Үдэшэ, үглөөнь олон отарануудта бэдэрдэг хусануул һүрэгтэ һула табигдадаг. Совхозой мэргэжэлтэд эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, зохихо хэмжээ абадаггүй, «шэхэ дүлии, нюдэ балай» һуудаг болошонхой. Энэл шалтагаан дээрэһээ түс ажахыда хонидой тоо толгой бирatай олошорногүй, үүлтэрынь өөдэлнэгүй ха юм. Имэрхүү баримтанууд республикын бусад зарим ажахынуудташье ушардаг байха юм.

Тиимэһээ искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэридэ эрхимээр бэлдэжэ, тэрэнние эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ тон шухала зорилго мүн. Илангаяа мүнөө жэлэй үрэжүүлгын хүдэлмэри ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, ерэхэ жэлдэ илангаяа олоор түл абажа, нооһо ехээр хайшалха гэһэн зорилго табигдана.

Байгша ондо хонишон бүхэн энэ һанаһан, хүсэһэндөө хүрэхэ түйсэд аргатай.

Энэ жэлдэ республикын аймаг бүхэндэ хура бороон орожо, малай бэлшээри һайн. Ушар ёһо ойлгоһон, залхуураагүй хонишод лэ август, сентябрь һарануудта хонидоо эрхимээр таргалуулжа шадаха байна. Зүгөөр колхоз, совхозуудай отаранууд дээгүүр шалгалта хэхэдэ олохон газарта хонид бэлшээридэ орой гаргагдана, үдэшэлэн эртэ хаагдана. Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой, Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хэдэ хэдэн отаранудта ехэ хонид үглөөнэй 6—7 час болотор хаалгатай байһан. Ииммэ орой гаргагдаһан хонид бэлшээридээ хүрэхэтэй үгытэй хүргашадаг ха юм.

Искусственна үрэжүүлгын эхилхээ байхада олохон ажахынуудта пунктнууд бэлэн болгоогдоогүй, техник-үрэжүүлэгшэд хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдээгүй байһаар. Мүн эхэ хонидой отарануудта табигдаха бэдэрдэг хусанууд дутадана, тэдэнние тордихо, һайса бэлшээн таргалуулха хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй байна.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха, хони үрэжүүлхэ хүдэлмэрине хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтаха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, зоотехнигүүдэй, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй, хонишон бүхэнэй мүнөөдэрэй харюусалга ехэтэй хэрэг мүн. Нэн түрүүн ажахы бүхэндэ нарин хиналта табижа, эхэ хонидые бэлшээн таргалуулха хэмжээ абаха шухала. Хэрбээ энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа, хонидоо муудуулжа байһан хүнүүдые тэрэ ажалһаа холодуулха эрилтэ табигдана.

Искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые хүсэд бэлэн болгохо, техник-үрэжүүлэгшэдые һургаха талаар колхоз, совхозуудай зоотеринарна мэргэжэлтэд, аймагуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүд сэхэ харюусалгатай. Тэдэнэр үрэжүүлгэ хэхэ гуримые наринаар сахиха, бүхы хонидоо болзор соонь ороондо оруулжа дүүргэхэ хэрэгые эмхидхэхэ үүрэгтэй.

Нүхэд хонишод! Түрүүшүүлэй жэшээгээр хонидоо һайса бэлшээн таргалуулжа, искусственна үрэжүүлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, ерэхэ жэлдэ нэгэшье хони һубайруулхагүйн түлөө бүгэдөөрөө тэмсэел.

МАЛАА ТЭЖЭЭЛЭЭР ХҮСЭД ХАНГАЯ!

ТАРЯА ХАДАЛГА ЭХИЛТЭР ҮБҺЭЕЭ ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭХЭБДИ ГЭЖЭ ДУНГЫНХИД МЭДҮҮЛНЭ

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ҮБҺЭШЭДЭЙ БРИГАДА, ЗВЕНОНУУДТА

ХҮДЭРИИН СОВХОЗОЙ ДУНГЫН БРИГАДЫН ХАНДАҺАН

ҺЭЭМЭЛ БЭШЭГ

Адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ гээшэ ажахы бүхэнэй зайлашагүй нангин хэрэг. Эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Ургуулһан үбһэеэ, шадаал һаа, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө хүн бүхэн оролдоно ёһотой.

Манай Дунгын комплексно бригада республикын колхоз, совхозуудай үбһэшэдэй бригада, звенонуудые социалис мүрысөөндэ уриха гэжэ шиидэбэ. Иимэ ехэ харюусалгатай уряалтайгаар хандахынгаа урда тээ бидэнэр бии байһан арга боломжонуудаа хаража үзөөбди. Манай сабшалангай газар балайшье ехэ бэшэ юм. 265 гектар уһалагдадаг газартайбди. Нёдондо энэ сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 18,6 центнер үбһэ хуряажа абаа һэмди. Мүнөө жэл бүри ехэ ургаса хуряажа абаха дүүрэн аргатайбди. Юуб гэхэдэ, халуун намарһаа эхилээд сабшалан дээрэмнай наг шэбхэ тараагдаа. Хамта 4270 тонно аргал шэбхэ зөөгдөө. 120 гектарта үтэг хэгдэһэн байха. Бүхы сабшалангаа хсёр дахин уһалаабди. Энэ талаар манай луговодуудай аша туһа тон ехэ. Арга боломжоёо бодожо үзөөд. 265 гектарһаа хамта 6620 центнер үбһэ хуряажа абахаар шиидээбди. Энэмнай гектарай 25 центнер болоно гэхэ гү, али бүхы малаа үхэр болгожо тоолоходо, толгой бүридэнь 11 центнер үбһэн хүртэнэ.

Манай үбһэшэдэй бригадада хамта 72 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр дүрбэн звено болojо хубаарилагданхай. Үбһэшэдэй звено бүхэндэ луговодууд өөһэдөө ажаллалсана. Жэшээнь, луговод Иван Серебренников нэгэ звено хүтэлбэрилнэ. Бүхэли жэлдээ сабшалангаа һайжаруулха гэжэ тон ехээр оролдолго гаргажа, ургуулһан ногоогоо гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө тэдэнэр хамаг һанаа сэдьхэлээ табина. Малшадшье тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Дунгын һаалиин фермые даагша Геннадий Андреевич Иванов баһал звеноe даагшаар ажаллажа байна.

Манай бригадада һургуулиин багахан үхибүүдһээ эхилээд, буурал толгойтой үбгэд, хүгшэд хүрэтэрөө ажаллана. Хүдэлмэриин энэ халуун хаһа соо хүлтэ гартаараа оролсоогүйдэ аргагүй ха юм. Үбһэшэднай һогооборшье үбһэ гээнгүйгөөр сүм хуряажа абаха хүсэлтэй. Бидэнэр хүнүүдээ зүбөөр хубаарилан табиха гэжэ оролдонобди. Энээнһээ ажалай ябаса нилээдгүй дүлдыдадаг. Звено бүхэндэ морин косилка үгтэнхэй. Тиихэдэ бригададамнай 3 трактор бии. Тэдэмнай дүрбэн звенодо ябажа, ногоо сабшана, тармана, үбһэ һүрилнэ.

Мүнөө жэл луговодуудай оролдоһоной ашаар, мүн хура бороотой байжа, ургаса яһала һайн гараа. Хаа хаанагүй үбдэг тулама ногоон долгилно. Мельницэ гэжэ газарта ургаса бүришье һайн. Дунда зэргээр гектарай 27 центнер үбһэн абтана. Мүнөө жэл манай бригада бүхы сабшалангайнгаа газарһаа дунда зэргээр гектарай 25 центнер үбһэ лаб абаха гэжэ наайданабди.

Энэ жэлдэ бидэнэр урда урдаhайхида орходоо ажал хүдэлмэреэ нэгэ бага ондоохоноор эмхидхэн табяабди. Урдань сомоо хэхэдээ дайралдаһан лэ газарта табижархидаг байгаа. Энэ ушар хадаа үбэлэй сагта отара, гүүртэнүүдтэ үбһэ зөөхэдэ тон түбэгтэй байгша һэн. Харин мүнөө нэгэ газарта 5—6 сомоо хээд, тэрэ дарыдан хашаалаад ябанабди. Тиигээгүйдэмнай үбһыемнай тушаажа абадаггүй.

Үбһэ хуряалгынгаа хажуугаар манай бригадынхид хээрын ногоогоор силос хэжэ байна. Мүнөө 500 гаран тонно силос хээрын ногоогоор дарагдаа. Хамта 1500 тонно силос дараха зорилготойбди.

Бригадын үбһэшэдэй хоорондо социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Социалис мүрысөөнэй дүнгые таба хоноод лэ согсолон гаргадагбди. Түрүү һуури эзэлһэн звенодо дамжуулгын Улаан түг, үшөө нэгэ эрье хони шан үгтэдэг. Мүрысөөнэй түрүүшүүлые тоолохо болоо һаа олон. Морин косилкашан Михаил Яковлевич Куриkалов табан удэр соо 20 гаран гектар сабшаа.

Республикын бусадшье ажахынуудта энэ жэлдэ баян ургаса гараа гэжэ газетэ болон радиогой мэдээсэлһээ дуулажал байгшабди. Үбһэ ногоон яһалал гараа гээшэ. Тэрэнээ һайнаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха гээшэ харюусалгатай хэрэг. Үбһэнэй шанар, гээлтэ хоролтые шалгажа ябадаг хэд гэжэ һананабта? Манай луговодууд!

Августын 20 болотор гэхэ гү, али таряа хадалгын урда тээ үбһэ хуряаха түсэб, уялгаяа сүм дүүргэхэбди гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө урда найдамтайгаар мэдүүлнэбди. Республикын колхоз, совхозуудай үбһэшэдэй бригада, звенонууд баһал иимээр ажаллаг лэ гэжэ уряалнабди.

Бригадын үмэнэһөө гар табигшад:

Н. КАРБЫШЕВ, Дунгын бригадын бригадир; **П. СЕРЕБРЕННИКОВ**, луговод, звеноe даагша; **Г. ИВАНОВ**, һаалиин гүүртые даагша, **М. КУРИКАЛОВ**, **Н. СЛЕПЧЕНОВ**, сенокосилкын машинистнууд; **А. ЖАРНИКОВ**, тракторист.

ХАЛУУН ҮДЭР, ХАБАТА АЖАЛ

РЕПОРТАЖ

МАЙ ҺАРА соо бороогүй ...айжа һанаа сэдьхэл нилээд...гүй зобооһон байха. Агаар дай...даһаа хайра хүлеэгээд яахам...найб, агрономууд байна ха юм ...хэхэ зонуудшье бии бэлэй. Ур...гасын эгээл уһа хэрэглэхэ саг...та бороон орожо, газар дай...дань гансата ногооршоо һэн. Теэдшье арбаад үдэр удаагуур хура бороо таһалгаряагүй ороходоо мүнсөе гайтайхан даа.

— Урын уһан гээшэмнай ...ромгүй ехэ хүсэтэй ха юм. Уржадэрэй ехэ аадар Убэр-Хэ...рэтын амбаар, тээрмэ абаад ...абашоо гэлсэнэ. Николын гурбан колесотой мотоцикл хорёод метрэй газарта урадхуулжархёо. Манай Хүдэридэ үшөөл эзллээ гээшэ ха, тиибэшье жэгдэ һайхан талымнай ялхи, яама болгожорхёо, харгыгаар бүри ябаха арга һалаа,—гэжэ байгаад хөөрэхэ ...ууран, Хүдэриин совхозой хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ Петр Ионович Протасов сабидар борынгоо жолоо барин, харгын хажуу бэеэр табилуулна.

Бага-Хүдэриин сабшалан хүрэтэр нилээхэн байшаба. Үбдэг тулама үдхэн тунга ногооe тракторна косилкын хурса эритэ хюрөө хоёр алда ургэнтэй бамбагар ногоон харгы гарган саашална. Һаяхан хүлһөө бууһан набша намаанай хоншуухан үнэр хүнэй хамар сорьёод, жэгтэй һайхан. Тээ саагуурнь шугы тойрон морин косилкаар сабшажа байгааша Григорий Федорович Протасов гээшэ. Гурбан га сабшаха даабаритай аад, үдэр бүри 4 га сабшадаг, урагшаа һанаатай, ажалша бэрхэ хүн. Мүнөөдэр үшөө ехые сабшахаар зориглонхой. Үглөөнһөө хойшо арбан сажан уташай нэгэ томо сомоо бодошоо. Хүн бүхэн шударгы бэрхээр ажаллана. Нэгэшье час һаа, нарата үдэрые дүүрэн хэрэглэхэ гэжэ хүн бүхэн урдаа зорилго табинхай. Тэрэншье зүб. Хэдэн үдэр удаагуур ороһон бороон мүртэй хуряалга хэлгээгүй ха юм.

Арбан хоёр бухал дээрэ хоёрдохи һүриин һуури татагдашаба. Тамхилха зуура үндэр боложол байна. Бухалша хүбүүдэй шогтой, зугаатай, наадан, энеэдэн. Василий Протасов, Иван Гуринов, Владимир Фомин гэгшэд бухалша мориднойгоо хурданиие шалгана. Оодор табилуулһаар Клавдия Димьяновнагай захадахи бухал тойруулна. Тетя Клавдия түргэлыш даа, түргэлыт, Василиһаа гээгдэхэ гэжэ байнаб,— гээд Иван эмээл дээрээ тогтожо ядан байгаа һэн. Эгээл энэ үедэ бага наһанайш ябадал эзэлүүдгүй һанагдаадхина. Бухалша хүбүүд хойно хойноһоо һубарилдаһаар һүриин баруун, зүүн, урда, хойгуурнь бухалнуудаа буулгана. Шамбай, задарюун хүбүүдэй бухал бухалаар гэхээр асалаад, сомоо өөдэ хүнгэхэнөөр хаяжа байхыень харахада урматай: Дмитрий Макаровай аса богонидоо хэбэртэй, үрөөһэн хүл дээрээ һүрэжэ байгаад лэ шэдэнэ. Аргаа ядахадаа Алексей Протасовые «асаяа һэлгэел даа,»— гээд гуйна.

Тэрэнь энеэбхилэн «Алсагар хүн аминай зоболон» гэжэ шамһаа удхатай, маа бари» гээд асаяа һарбайна. Үбһэн дээрэ хүхюутэй, зугаатай. Василий Гаврилович Фоминай хүтэлбэрилдэг энэ звеногойхид мүнөөдэр адагынь лэ 200 центнер үбһэ хуряаха байха. Тэрэ сомоо шоруулжа байгааша Николай Григорьевич Гуринов гээшэ. Энэ участок дээрэ луговодоор ажалладаг юм. Мүнөө хэһэн, оролдоһон ажалайнгаа үрэ дүнгые хаража байхадаа тэрэ омог, дорюун. Халуун намарһаа хойшо нуга сабшалангаа һайжаруулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо ажаллаһаниинь хии талаар хосороогүй. Өөрынгөө даадаг 117 га участогта бүри намар байхада, наг шэбхэ зөөжэ тараадаһан, хоёр дахин уһалһан байха. Харыт мүнөө, үбдэг тулама үдхэн ногооной долгилон байхыень. Гектарай лаб лэ 20 центнер үбһэн, абтаха. Эршэтэ ажалай үрэ дүн энэ ха юм. Абьяастайгаар хүдэлбэл, ажалайнгаа аша үрые харахал байхаш гэжэ арад зон дэмы хэлсээгүй ёһотой.

Эдэ үдэрнүүдтэ Хүдэриин совхозой хоёрдохи отделенидэ хамта 9 звено ажаллана. Тэдэнэр хамта 1000 центнер үбһэ сомоод байна. Тэдэнэй дунда нүхэр Фоминай хүтэлбэрилдэг звеногойхид эрхимлэһээр.

— Һаянайл, хоёр гурбан үдэрэйл наратай дулаан үдэрнүүд боложо байна. Энээние һамбаашалан, хүлтэ гартаараа, үбгэн залуугүй бултал үбһэ хуряалга дээрэ хабаадалсана гээшэ. Энэ жэлдэ манай отделени 15 мянган центнер үбһэ хуряахаар шиидэнхэйбди. Хэрбээ энэ хараа бодолоо амжалтатайгаар бэелүүлбэл, бригадынгаа хоёр мянга шахуу хони, 1841 үхэр болон бусад малда бардам хүрөөд, үлэхэ!— одоош даа, ямархааншье үбэлэй хүйтэнһөө айхагүйбди,—гээд, отделениие эрхилэгшэ Петр Ионович омогтойгоор мэдүүлнэ.

Наран бүри шангаар шарана. Бүгшэм халууншье гээшэнь аргагүй. Халуун гээд шугы бургааһан соогуур шэбээлээд байха хүн харагданагүй. Хүлэрөөшье һаа, хүдэлжэл байһан зандаа.

Ойро зуура зүүн хойноһоо һэрюун һэбшээ үлеэгээд, ехэ зохид, сээжэеэ сэлеэд лэ баймаар.

Үдын эдеэлэлгэн. Бухалша хүбүүд оодороор табилуулан, шугын һүүдэртэ моридоо абаашажа уяна. Сомоогой ара талада табаг, халбагын ханхинаан. Дүхэриглэн һууһан үбһэшэдэй дунда тогоошон эхэнэр хоншуухан үнэртэй шүлэ аягална.

Ажалай һүүлээр хээрэ талада эдеэлхэдэ оросотой гээшэнь. Тетя Аннын уран гараар буйлуулһан эдеэн яһаншье амтатайб даа.

Нэгэ хэды саг үнгэрһэн хойно машина техникын таршагаанаан, бухалша морндой табараан, согтой солбон хүбүүдэй дуулалдаан хамтаржа, хүдэлмэриин хүгжэм захалшана.

Хүдэриин совхозой алишье бригадада үбһэ хуряалган түлэг дундаа. Эдэ үдэрнүүдтэ энэ хүдэлмэридэ хамта 24 звено ажаллана. Сабшалангай гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ хуряахаар шиидэнхэй. Дүшөөд мянган центнер үбһэ хуряаха түсэбөө хүдэриинхид амжалтатайгаар бэелүүлхэ бээзэ гэжэ найдамаар.

Р. ЦЫДЫПОВ, манай корр.

Шафштедтдэхи хүдөө ажахын үйлбэдбэриин кооперативтэ совет колхознигуудай делегаци ошоод байна. Олон удаан жэлэй хани барисаан, нэгэн адли эрмэлзэлгэ, хамтын ажахынуудые баяжуулха тухай оролдолго Советскэ Союзай болон Германиин Демократическа Республикын таряашадые нэгэдүүлдэг. Аха дүүгэй, хани ёһоной холбоо бэхижүүлгэдэ нюур нюураараа уулзалганууд, түрүү дүй дүршэлөө халан абалсалга туһалдаг юм. Хамтынгаа хүсэлэл оролдолгоор социалис хүдөө ажахые хүгжөөн бэхижүүлхэдэ, ажалай шэнэ амжалтануудые түйлахада хүнгэн боложо угэдэг.

АДН-эй—ТАСС-ай фото.

ОЛООРОО ХАБААДАБА

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрине хурдадхалсахын зорилгоор, Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой комсомол залуушуул, конторын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һаяын нэгэ үдэртэ воскресник хэбэ. Воскреснигтэ 80 хүн хабаадалсаа.

Тэдэнэр үбһэ сабшалга, тармалга болон һүрилэлгэ дээрэ хүдэлбэд. Энэ хүдэлмэридэ илангаяа Е. Кочных, Катя ба Валя Быковтан, С. Конечный, В. Федоров болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эршэмтэйгээр хүдэлбэ. Воскреснигтэ хабаадагшад тэрэ үдэр 200 центнер үбһэ һүрилһэн байна.

В. БОРИСОВ.

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАҺАН ЗВЕНОНУУД

Борьёогой совхозой Боцын фермэдэ малай тэжээл бэлэдхэхэ оньһожоруулагдаһан 3 звено байгуулагдаһан байна. Эдэ звенонууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэрие хоёр долоон хоногой туршада үргэлжэлүүлжэ байха юм.

Эндэ үбһэ ногооной ургаса һайн. Звенонууд сабшалангай ургасые саг соонь, шанар һайнтайгаар хуряажа абаха зорилготой. Звенонуудай хамаг хүдэлмэри, сабшахаһаа эхилээд, һүрилхэ хүрэтэрөө, дууһан оньһожоруулагдаһан байна. Звено бүхэндэ арба-арбан хүн хүдэлнэ.

Хуушанай механизатор Марк Иванович Лучининовай звено мүнөө 8 һүри бодхоогоо. Тэндэ тракторна 3 сенокосилка, тармуур, валокуша, үбһэ һүрилдэг техникэ хүдэлнэ. Хуряалгые оньһожоруулһанай ашаар сабшалга, тармалга, һүрилэлгын хоорондо забһар гаранагүй.

Василий Иванович Илюснинай звено Мокрый-Хобоол гэжэ газарта ажаллана. Тэндэ 500 гаран центнер үбһэн сомогдонхой. Тэрэшэлэн Виктор Алексеевич Тимофеевэй звено үбһэ хуряалгые хурдабшалалтайгаар ябуулна.

Эдэ звенонууд өөһэд хоорондоо мүрысэн, шадаал һаа ехэ үбһэ хуряахын түлөө тэмсэн ажаллажа байна.

В. КЛОЧИХИН.

ЗАНШАЛТА ҺАЙНДЭРЭЙ УГТАМЖАДА

Барилга-хабсаралга хэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа хабсаргашад элидхэһэн юм. «Дальстальконструкция» трестын Буряадай хабсаралгын управлени экономическа һайн үрэ дүн түйлана. Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 530 мянган түхэригэй продукци бүтээгдээ, салин хүлһэн горитойгоор алмагдаа.

30 мянган түхэригэй арьбалалта түсэбһөө гадуур, хамта дээрээ хахад жэл соо 82 мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байна. Энэнь управлениин коллективэй горитой илалта болоно.

Хабсаралгын ажал һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Бүхы ажал һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдана. Олон барилга болзорһоо урид дүүргэгдэнэ.

Управлениин коллективэй дунда барилгашадай һайндэрэй социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнхэй. Нүхэд Н. К. Герасимчук, В. А. Жигунова, В. Ф. Синяжин, Г. Б. Пермяков гэгшэдэй даадаг бригаданууд мүн июль соошье түрүүлжэ ябана. Бригада, участогуудай социалис мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсологдожо, түрүүшүүл урмашуулагдадана.

Барилгашадай заншалта һайндэр болотор долоо һарын түсэб дүүргэхэ, 600 мянган түхэригэй барилгын хабсаралгын ажал хэхэ гэһэн уялга управлениин хүдэлмэришэд абанхай.

З. ХАМАРХАНОВ.

КОЛХОЗ СООГОО ТҮРҮҮЛБЭ

Хабарай тарилгын дүүрэмсээр XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд намарай паар хахалжа эхилһэн юм. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Д. М. Молоновой хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай хоёрдохи бригадынхид эрхим амжалтатай. Эдэнэр арбан хоногоор урид хараалагдаһан түсэбөө дүүргэжэ, 1600 гектар газар хахалба. Түс бригадын механизаторнууд С. Цыдыпов, В. Бадмаев, С. У. Гомбоева, Д. Занаев, Б. Очиров болон бусад халаан бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэлсэһэн байна.

Г. БАДМАЕВ.

Баргажан.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй НИИТЫН ГУРИМ САХИХА СОЮЗНО-РЕСПУБЛИКАНСКА МИНИСТЕРСТВО БАЙГУУЛХА ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

СССР-эй Ниитын гурим сахиха союзно-республиканска министерство байгуулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1966 оной июлиин 26.

А. Н. Косыгинтай Абдель Рахман Аль-Баззаз уулзаба

Ирагай Республикын премьер-министр, профессор Абдель Рахман Аль-Баззаз июлиин 27-до Кремль соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай уулзаба.

А. Н. Косыгин Абдель Рахман Аль-Баззаз хоёрой хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

(ТАСС).

Алжирай промышленность болон энергетикын министр А. Н. Косыгинтай уулзаба

Июлиин 27-до Кремль соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай Алжирай Арадай Демократическа Республикын правительственна экономическа делегациие хүтэлбэрилэгшэ АНДР-эй промышленность болон энергетикын министр Белаид Абдессалам гэгшэ уулзаба.

Алжирай Арадай Демократическа Республикын революционно советэй түрүүлэгшэ, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен гэгшэһээ Б. Абдессалам А. Н. Косыгинда бэшэг барюулба.

А. Н Косыгин Б. Абдессалам хоёрой хоорондо хани халуун хөөрэлдөөн болоо. (ТАСС).

Хүн зониие ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдээр хангалга

МОСКВА, июлиин 27. (ТАСС-ай корр.). Россиин Федерациин хүн зониие ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдээр хангаха предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн эндэ боложо дүүрэбэ.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха зорилгонууд тухай элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

УРГАСЫН ҺҮЛДЭ—УҺАЛУУРИ

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ олон түмэн арад зондо, илангаяа хүдөө ажахын, уhанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ жэл урда жэлнүүдhээ илгаа ехэтэй. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй түүхэтэ XXIII съезд болон партиин ЦК-гай майн Пленум манай ороной хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар асари ехэ программа тодорхойлоо ха юм.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленум энэ табан жэлдэ (1966—1970 онуудта), мелиоративна хүдэлмэриин тодорхой түсэб баталhан, мүн удаадахи табан жэлдэ (1970—1975 онуудта) газар уhалха, намаг хатааха, шугы бургааhанhаа сэбэрлэхэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээе багсаажа хараалhан байна. Энэ программын ёhоор ойрын 10 жэлэй туршада 37—39 миллион гектар дээрэ мелиоративна хүдэлмэри хэгдэхэ гэхэ гү, али энэнь урдынхиhаа хоёр дахин дээшэлхэ юм. Тэрэ тоодо гансахан энэ табан жэл соо уhалагдадаг газар 2.570 мянган гектараар үргэдхэгдэхэ, 6 миллион гектарай намаг налхи хатаагдаха, 9 миллион гектарай шугы бургааhан, дэгнүүл гэхэ мэтэ сэбэрлэгдэхэ, 20 миллион гектар сабшалан, бэлшээри hайжаруулагдаха түсэбтэй.

Энэ асари ехэ программа бэелүүлхын тула гүрэнhөө 15 миллиард түхэриг hомологдохоор хараалагдана. Зүгөөр энэ табан жэлэй туршада бүхы хүдөө ажахы хүгжөөлгэдэ 41 миллиард түхэриг гүрэнэй жасаhаа гаргашалагдахаар тодорхойлогдоhон байба. Тиимэhээ мелиоративна хүдэлмэриин гаргаша тэрэнэй 37 процентнь болоно.

Жэлэй түрүүшын хахадай үнгэрөөд байхада уhалууриин барилганuудай, уhалагдадаг газар ашаглаха түсэбые «Бурводстройн» СМУ-гай барилгын эмхинүүд болон тэрэнэй участогууд, уhалууриин системэнүүдэй управленинүүд, колхоз, совхозууд хэр дүүргэбэб? Элдэб аргаар 175 мянган гектар газар уhалагдаа. 121,2 мянган гектар сабшалан нэгэ удаа ундалуулагдаба. 76,2 мянган гектарай гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 18 мянган гектар ехэ сабшалан хоёрдохёо шиигтүүлэгдээд байнхай. Байгша ондо ута буразда татажа, 9,3 мянган гектар тараалан уhалагдаа. Уhа сасадаг машинаар 26 гектар ундалуулагдаа.

Сабшалан hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Үбэлдөө, хабартаа тэндэ 400 мянган тонно гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 54 мянган тонно ехэ наг шэбхэ гаргагдаа, тиигэжэ 11,9 мянган гектар үтэгжүүлэгдээ. 7,4 мянган га сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ, аммиагтай уhан оруулагдаба. Гансахан уhанай ажахын эмхинүүдэй хүсөөр 862 гектарай шугы бургааhан, дэгнүүл сэбэрлэгдээ, 2500 гектар сабшалангай хүрьhэн hэндэгдэжэ, тэрэниие hайжаруулха хүдэлмэри хэгдээ. Уhанай газар дээрэ 767 звено, тэрэ тоодо сабшаланда 473 звено байгуулагдажа, уhалагдадаг тараалан, сабшалан ашаглалга гуримшуулагдажа байна.

Уhалууриин түхеэрэлгэнүүдые бариха түсэб дүүргэгдээ. «Бурводстройн» СМУ хахад жэлэй түсэбөө 101,4 процент дүүргэжэ, дүн хамта 1.196,9 мянган түхэригэй барилгын-монтажна хүдэлмэри хээ. Энэнь нёдондоной хахад жэлэйхиhээ 103 мянган түхэригөөр ехэ.

Энэ үедэ Прибайкалиин аймагта машинно-мелиоративна станци шэнээр эмхидхэгдээ. Тэрэнэй хүсөөр үнгэрhэн хахад жэлэй туршада 2430 гектар шэнэ газар, тэрэ тоодо 1073 га тараалан ашаглалгада оруулагдаа.

Тэрэшэлэн уhалууриин системэнүүдэй управленинүүдэй механизаторнууд, мэргэжэлтэд, бүхы хүдэлмэришэд оролдосотойгоор ажаллажа байнхай. Энэ талаар Загарайн, Бэшүүрэй аймагуудай уhалууриин системэнүүдэй управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд амжалта түйлана. Загарайнхид тараалан уhалха түсэбөө 91 процент дүүргэжэ, 5763 гектар ундалуулаа. Сабшалан уhалха түсэбөө тэдэнэр 100,3 процент бэелүүлhэн байна. Буразда татажа, 1057 га уhалагдаа, 625 гектарай тарилга уhа сасаха машинаар шиигтүүлэгдэhэн байха юм. Управлениин хүсөөр 50 гектарай шугы бургааhан сэбэрлэгдээ, 180 гектарай жалга жаама тэгшэлэгдээ, Элхиин уhалууриин системэ заhагдажа байнхай.

Эдэ зарим тэды амжалтануудай хажуугаар энэ ехэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд яhала ушарна. Уhалуулууриин системэнүүдэй олохон управленинүүд, «Бурводстройн» СМУ, тэрэнэй участогууд партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй табиhан эрилтын ёhоор ажалаа шэнэдхэн хубилгажа шадаагүй, урдынхидаал нобшоор ажалладаг гуримhаа мултараагүй.

Олохон управленинүүд уhалагдадаг газараа үргэдхэхын орондо, тэрэнээ хороожо байха юм. Зэдын уhалууриин системэнүүдэй управлени (начальнигынь нүхэр Карнаков) тараалан уhалха түсэбөө 55 процент, сабшалан—80 процент дүүргэhэн, тиихэдээ уhалагдадаг газараа нёдондонойхиhоо 907 гектараар хороогоо бшуу. Хүсэ ехэтэй СНП-250/18 түхэлэй бүлүүр станци тэндэхи «Октябрьский» совхоздо орой хүдэлгэгдэнгүй хэбтэнэ.

Газарай үрэжэл хүнэй оролдолгоhоо

Оронгын, Хориин, Мухар-Шэбэрэй управленинүүд тараалан мууса уhална. Эдэнэр жэлhээ жэл бүри уhалууриингаа түсэб дүүргэнэгүй.

Ороохо тараанай, бусад ургамалнуудай ургажа байха үедэ уhалха асуудалда онсолон тогтомоор. Юуб гэхэдэ, ургамалнуудые энэл үедэнь уhалхада ургаса ехээр үгэдэг байhаниинь мэдээжэ. Тиигэбэшье энэ шухала хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ нилээд ехэ тарилга гандана. Энэ жэлдэ нёдондонойхиhоо оройдоо 3,1 мянган гектараар ехэ тараалан хоёрдохёо уhалагдаhан.

Иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ уhа сасадаг бүтээсэ ехэтэй машинанууд нилээд олоор абтаа ха юм. Зарим хүтэлбэрилэгшэд бороо ороо гэжэ шалтаад, тарилгаяа хүсэд уhалаагүй байhаниинь гэмшэлтэй.

Газар уhалха түсэбэй дүүргэлтэ, тэрэнэй шанар нэн түрүүн уhалууриин системэнүүдэй, түхеэрэлгэнүүдэй hайнаар бэлдэгдэhэн, заhагдаhанhаа болохо байна. Тиимэhээ урдандаа хэрэглэжэ байhан уhалууриин ханааб, hубагуудые hэльбэн заhажа, шэнээр малтажа, уhалагдадаг газараа үргэдхэхэ гээшэ шухала зорилго болоно.

Эдэ бүхы хүдэлмэри амжалтатайгаар хэхэ машина техникэ манда хүсэд бии. Иимэ техникын ашаар үнгэрhэн үедэ уhалууриин системэнүүдэй заhабарилгада 358 мянган кубометр шорой гаргагдаба. Уhалууриин 345 түхеэрэлгэнүүд заhагдаа, уhалууриин ехэ бага 130 түхеэрэлгэ тодхогдоо.

Зарим управлениин хүтэлбэрилэгшэд, уhанай ажахын хэдэн мэргэжэлтэд уhалууриин системэнүүдэй барилга хэхэhээ гадна, баhал тэрэнэй проект зохёодог байна. Энээн тушаа Хяагтын управлениин ажал hайшаалтай. Эндэ жэл бүри уhалууриин нэгэ-хоёр томо барилганууд бүтээгдэдэг байна. Энэ жэлдэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо оньhон аргаар уhа бүлэжэ гаргаад, 250 гектар тараалан ундалуулха шэнэ системын проект өөhэдөө зохёогоод, тэрэнээ амжалтатайгаар бүтээжэ байха юм.

Теэд бүхы управленинүүд иимээр ажаллана гэхын аргагүй. Зарим управленинүүд ядахын сагта гүрэнэй бюджедээр хараалагдаhан мүнгэеэ хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй.

«Бурводстройн» СМУ, тэрэнэй участогууд түсэбөө юрэнхы дээрэнь бэелүүлбэшье, ажалдань дутагдалнууд али олон ушарна. Барилгашад hүүлэй жэлдэ мелиоративна хүдэлмэридэ хэрэглэхэ шэнэ техникэ нэмэжэ абаhан, трактор, экскаваторнуудаар баян болоно байнал. Техникээ заhабарилха мастерскойнууд түхеэрэгдэнэ. Тиигэжэ амжалтатайгаар ажаллаха арга боломжо барилгашадта гүйсэд бии. Зүгөөр «Бурводстройн» 9 участогай мяил 4-ниинь хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн байна. Баргажанай, Зэдын участогууд муугаар ажаллана, барилгын-монтажна хүдэлмэриингөө түсэб дүүргэнэгүй. Харалигай, Гэгээтын, Элхиин системэнүүдэй барилгада хараалагдаhан мүнгэн мууса ашаглагдана.

Уhалууриин ажахыда хамаатай барилганuудта тойбо татаха юумэн олон. Нэн түрүүн проект, сметэ табиха хүдэлмэри муугаар ударидагдана. Энэнь барилгын хүдэлмэриие саг соонь захалха гэхэдэ haад ушаруулна бшуу. Энэ талаар Буряадай экспедици хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Тэрэшэлэн проектнэ хүдэлмэриин шанар бирагүй. Мүнөө хүрэтэр проектын ёhоор бүтээгдэhэн нэгэшье барилга хубилгагдангүйгөөр, нэмэлтэ ажал хэгдэнгүйгөөр ашаглалгада оруулагдангүй. Тиин тэдэнэр проектээ ажахынуудтай hайса зүбшэдэггүй муу заншалтай.

Мүнөө үедэ партиин ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолой ёhоор, манай республикын ажахынуудта, аймагуудта уhанай газар үргэдхэхэ, намаг хатааха, шэнэ газар ашаглаха, бэлшээри уhалууритай болгохо тушаа тодорхой хэмжээнүүд хараалагдажа байна. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые партиин райкомуудай пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Республикын олонхи аймагуудта угаа зохид, hайн хэмжээнүүд хараалагдаа гэжэ хэлэхээр. Табан жэлэй туршада гүрэнэй мүнгэ зөөрэр 7 мянган гектар шэнэ газар эдлүүридэ оруулха болонобди. 12 мянган гектар ундалуулха системые шэнэдхэн заhаха, 12 мянган га намаг хатааха, 220 мянган гектар бэлшээри уhалууритай болгохобди. Мүн 65 мянган гектар сабшалан hайжаруулагдаха.

Энээнhээ гадна ажахынууд өөhэдынгөө хүсөөр, мүнгэ зөөреэр 30 мянган гектар ундалуулха уhалууриин шэнэ системүүдые бүтээхэ, 5,2 мянган гектар намаг хатааха, 12 мянган га шэнэ газар ашаглаха зорилго табяа.

Тиигэжэ табан жэлэй туршада гүрэнэй жасаhаа 30 гаран миллион түхэриг, тэрэнhээ гадна 5,8 миллион түхэриг ажахынуудhаа гаргашалагдаха байна. Эдэ бүхы хүдэлмэри хэнэнэй ашаар мүнөө байhан уhалууриин системэнүүд танигдахагүй болоторо хубилгагдаха юм.

Байгша оной дүрбэдэхи кварталда «Бурводстройн» СМУ-гай hуури дээрэ тусхай трест байгуулагдахаар хараалагданхай. Тэрэнэй мэдэлдэ хоёр СМУ, Түнхэнэй, Кабанскын, Баргажанай, Хориин участогууд машинно-мелиоративна станцинууд болоно хубилгагдаха.

Холын хараата зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, мүнөөдэрэй эрилтэ хангаха хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдаха ушартай. Табан жэлдэ бэелүүлхэ ехэ программа мүнөөдэрэйл ажалhаа дулдыдаха бшуу.

В. БОЛЬШАКОВ,
Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи мелиорацийн болон уhанай ажахын управлениин начальник.

Энэ фото Жаргалантын голдо буулгагдаа. Хайшаашье харахадатнай hүрэг мал обёорогдохо. Эндэхи Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малшад сагаан эдеэ дэлбэрүүлхэ, Эхэ орондоо мяха, hү, ноохо ехээр худалдахын түлөө оролдоно.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Экономико ба үйлэдбэри

ҺҮН ЯАХАДАА ҮНЭТЭЙБ?

***«Октябрьский» совхоздо центнер hүнэй өөрынь үнэ сэнгэй 15 түхэригтэ байхада, Борьёогой совхоздо тэрэнь 18 түхэригтэ.**
*** Энээнhээ болоно, тус ажахы нёдондо 30,7 мянган түхэригэй гарзада ороо.**

ПАРТИИНГАА ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Зэдын аймагай колхоз, совхозууд hүүлэй үедэ адууhа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, илангаяа сагаан эдеэ—hү элбэгээр үйлэдбэрилхын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргажа байна. Үнгэрэгшэ 1965 ондо аймаг дотор hү haалга 1958 онойхидо орходоо 64 процентээр ехэ болоо. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн долоон жэл соо гүрэндэ hү худалдалга 47.292 центнерээр ехэ болоhон байха юм.

Тиигэбэшье колхоз, совхозуудта hү үйлэдбэрилгын зарим тэды дээшэлжэ байhанда hанаагаа амараад, харин абтаhан hүнэйнь хэды шэнээн гаргашатай, ямар сэнтэй болоhониие анхарангүй байха яашье аргагүй. Мүнөөмнай адууhа малhаа ашаг шэмэ гансахан элбэг ехээр абаад, hанаагаа амарха бэшэ, мүн бүхы продукцияа шадаал haа гаргаша багатайгаар, тон хямда сэнтэйгээр үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэхэ гээшэ гол шухала болоод байна. Тиимэhээ саашалаа ажахы бүхэндэ үнеэдэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын хажуугаар, haahan hүнэйнгөө килограмм, центнер бүхэниие үлүү ехэ гаргашагүйгөөр абадаг болохын тула оролдохо шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд соо заагдана гээшэ.

Хэнэйшье мэдэhээр, hү, мяха болон бусад продукцинуудые хямда сэнтэйгээр үйлэдбэрилөөд, тэрэнээ гүрэндөө дээшэлүүлэгдэhэн сэнгээр худалдажа, олзо доход ехээр оруулхадаал, колхоз, совхозууднай түргэн хүгжэхэ, хүн зонойнь ажабайдал улам баян дэлгэр, бардам тэниглэн болохо бшуу. Энэ талаар таарамжатай hайн арга боломжошье бии. 1965 онhоо хойшо колхоз, совхозуудта гүрэндэ hү худалдаха бүхы табан жэлэйнь тогтомол түсэб табигдажа үгтөө, мүн худалдагдаhан hүнэй базисна тоhолигойнь нормо 4 процентhээ 3,9 процент хүрэтэр доошонь оруулагдаа. Тэрэшэлэн правительствын тогтоолой ёhоор, колхоз, совхозуудай хото город болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудай хүн зондо, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта зарим hүеэ гүрэнэй сэнгээр худалдаха зүбшөөлтэй болонхой. Гадна hайн шанартай hү худалдаhанайнь түлөө ажахынуудые материальна талаhаань урмашуулха хэмжээнүүдшье хараалагданхай. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, hү ехээр аад, хямда сэнтэйгээр үйлэдбэрилхэ бүхы эрхэ нүхэсэл, арга боломжо гүйсэд бии.

Теэд аймагаймнай ажахынууд нёдондо бүхыдөө 97.542 центнер hү гүрэндөө худалдажа, тэрэнэйнгээ үйлэдбэрилгэдэ 1 миллион 615,9 мянган түхэригэй гаргаша хээ. Харин тэрэнээ гүрэндэ худалдахадаа 1 миллион 600,3 мянган түхэригэй олзо абаhан. Тиигэжэ аймагай колхоз, совхозууд hү үйлэдбэрилгэhөө 15.534 мянган түхэригэй гарзада ороhон болоно.

Үнэндөө haалиин фермэнүүдэй ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, гүрэндөө эрхим шанартай hү ехээр худалдаа haа, энээнhээ олзо доход ехээр оруулжа болохо байhаниие «Октябрьский» совхозойхидой дүй дүршэл элитээр гэршэлнэ. Совхоздо үнгэрэгшэ жэлдэ абтаhан hүнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 15 түхэриг 50 мүнгэтэ болоходо, худалдагдаhан hүнэйнь центнер бүхэниинь 16 түхэриг 30 мүнгэтэ болоо юм. Тиигэжэ нёдондо тус ажахы гүрэндэ hү худалдалгаhаа хамта 12.066 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа hэн.

Харин эдэнэртэй тон адли эрхэ байдалда байhан хүршэ Борьёогой совхоз hүүлэй долоон жэлдэ hү haалгяа 2,5 дахин дээшэлүүлбэшье, абаhан hүнэйнгөө өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулжа шадаагүй дээрэhээ, эсэстээ энэ hалбаринь гарзада ороhон байна.

Эдэ хоёр ажахынуудай нёдондо hү үйлэдбэрилгэдэ ямар гаргаша хэгдэhэн, тэрэнэйнь өөрынь үнэ сэнгэй хэды шэнээн болоhониие эндэ сасуулан хаража үзэебди.

	Борьёогой совхоз	«Октябрьский» совхоз
hүнэй центнерэйнь өөрынь үнэ сэн (түхэригөөр)	18—15	15—50
Бүхы сэбэр олзонь	—	12056
Бүхы гарзань	30710	—
Центнер hү үйлэдбэрилгэдэ хэгдэhэн гаргаша:		
Тэрэ тоодо үбhэ тэжээл (тэжээлэй единицээр)	2.42	1.9
Ажалай түлөөhэн (түхэригөөр)	6.41	6.55
Центнер бүхэнэй үбhэ тэжээлэйнь сэн (түхэригөөр)	7.28	5.04
Үбhэ тэжээлэй үлүүсэ гаргагдаhаниинь (түхэригөөр)	45000	

Борьёогой совхоз нёдондо нүгөөдэ ажахыдаа орходоо үнеэн бүриhөө 595 литрээр ехэ hү haahan аад, харин hүнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь сэн аяар 2 түхэриг 65 мүнгөөр үнэтэй болошоод, эсэстээ hү үйлэдбэрилгэhөө хамта 30.710 түхэригэй гарзада ороо.

Теэд Борьёогой совхоздо hүнэйнь өөрынь үнэ сэн яахадаа иимэ ехэ болоо гээшэб? Энээниие тодорхойлхын тула нэгэ хэдэн жэшээ баримтануудые дурдаха ушартай болоно.

Нэгэдэхеэр, тус совхозой олонхи фермэнүүдтэ үбhэ тэжээл ээн бусаар гаргашалагдана. Үбэлжэлгын үедэ үдэртөө үнеэн бүридэ 25—30 килограмм силос үгтэхэ гэжэ рацион табигдадаг. Харин тэрэниие хэншье зүбөөр бүридхэжэ, hайнаар хубаарилжа үгэдэггүй. Зоотехмэргэжэлтэд, фермэнүүдые даагшадшье үбhэ тэжээлэй тоо бүридхэл ёhоор хэдэггүй. Энээнhээ уламжалан, нилээд ехэ үбhэ тэжээл үмсын үхэр малай аманда орожо, үрилтэ хоролто болоно hалана. Һүүлдэнь тэрэ бүхы үбhэ тэжээл haалиин үнеэдтэ эдюулэгдээ гэжэ тоологдоод лэ дүүрэдэг.

Хоёрдохёор, 1964—1965 онуудай туршада, бүри байгша оной апрелиин 20 болотор совхозойхид haалиин гүүртэ, фермэнүүдтэ хүдэлжэ байhан зондо ажалайнь түлөөhые буруугаар үгэhэн, илангаяа хүн бүхэнэй haahan hүнэй тоо харалсангүй, миил таамагаар түлэжэ, нилээд ехэ мүнгэ үлүү гаргашалаа. Тэрэшэлэн гүүртэнүүдые даагшадта хэтэрхы ехэ салин үгтэнэ. Тэдэнэр hү ехээр haагаа, үгышье haa, түсэбөө дүүргээ, үгышье haa, тогтомол hайн салин абаад hууxадаа, hү haалиие дээшэлүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнhөө тэмсэнэгүй.

Гурбадахяар, hүнэй центнер бүхэнэй элдэб гаргашань тон ехэ. Энээнhээ болоно, нёдондо совхоздо үнеэн бүхэнэй харууhа, тэжээлдэ жэл соо 361 түхэригэй гаргаша хэгдээ гэхэ гү, али үнеэн бүхэн 47 түхэригэй гарза совхоздоо хээ.

Байгша ондошье эндэ ехэ хубилалта болоогүй. Манай hанахада саашадаа hүнэй өөрынь үнэ сэнгые эрид хямдаруулха, үйлэдбэриин гаргашые али болохоор хороохын тула даб дээрэ иимэ юумэнүүдые хэжэ бо... Нэн түрүүн жэлэй ямаршье малай үбhэ тэжээлые тон нари... таар хэмжэжэ, шэгнэжэ үгэдэг... хо. Тиигээд бэлэдхэгдэhэн үбh... лос болон бусад тэжээл ээн... яб байса бүридхөөд, нарин хи... да абаад, зүбөөр гаргашалха ш... Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэдээ, ... силос дарахадаа хии тоо бэшэ... дал мэдээ үгэдэг ябадалые бол... Мүн haалиин фермэнүүдтэ ... элдэб гаргашануудые али бо... хороохо байна. Саашань haa... малшадта hара, квартал бүри ... шан үгэхөөе болижо, харин ... hүүлдэ, бүхы түсэб даабар... дүүргээд байхадань үгэдэг бол... дээрэ гээд hанагдана. hайнаар ... лаhан, ехэ үрэ дүн түйлаhан ... зүбөөр урмашуулха ёhотой ... Теэд тэрэниие хараада абангүй... гой тоолоод лэ шан үгэжэ байх... ажалай түлөөhэндэ мүнгэн үл... гаргашалагдашана бшуу.

Эдэ бүгэдые бэелүүлээд ... совхоздо hү үйлэдбэрилгын ... нилээд хорожо үгэхэ ёhотой гэж... нагдана.

Энээнhээ гадна, аймагай бус... ажахынуудта үнеэдэй олоороо hү... hанhаа болоно, үбhэ тэжээл, ... hандань мүнгэ зөөри ехээр дэмы ... гашалагдана. Жэшээлхэдэ, нё... аймаг дотор гансахан үнеэдэй ... hубайрhанhаа болоно, 22.400 ... нер hүн, 2000 центнер мяхан гэ... али хамта 518 мянган түхэ... продукци дутуу абтаа. Харин ... шье мүнгэнэй олзо оруулаагүй ... малай харууhанда жэл соо аяар ... мянган түхэригэй зөөри дэмы ... шалагдаа. Энэмнай баhал абтаhан ... нэй өөрынь үнэ сэнгые нилээ... ехэ болгоно гээшэ.

Хэнэйшье мэдэhээр, зунай бэ... риин хаhада hүн ехэ haагда... гадна, гэрэнэй гаргашань тон ... байна бшуу. Тиимэhээ энэ тон ... рамжатай сагта сагаан эдеэ ш... haa, элбэг дэлбэгээр абахын ... тэмсэхэ ёhотойбди.

Түлөөhэнэй мүнгэнэй, мүн аж... бусад гаргашые hайса хорооход... фермэнүүдтэхи элдэб хүшэр хүд... дэлмэриие оньhожоруулха, хүн... хэнэй ажалай бүтээсые дээшэлү... хэрэгтэй. Энэ талаар манда эхэ... гүй ехэ ажал урдамнай байна. ... мэнүүдтэ ажал хүдэлмэриин ... тэй оньhожоруулагдаагүй дээ... тэндэ хүдэлжэ байhан хүн бү... дундa зэргээр оройдоол 8—10 ... хүртэнэ. Харин Эстониин СС... фермэнүүдэйнь ажалай ехэн... оньhожоруулагдаhан дээрэhээ ... бүхэнэй 40—50 үнеэн хүртэнэ.

Саашадаа, колхоз, совхоз бү... дэ hү үйлэдбэрилгые саг үр... шэнжэлжэ, тэрэнэй гаргашые ... болохоор хорооход арга боломж... дые бэдэрхэ болонобди. Энэ... мэргэжэлтэд, тоо бүридхэлшэд, ... номистнууд, түсэблэгшэд үргэ... хабаадаха ушартай.

Г. ИЛЬИН,
Зэдын аймагай үйлэдбэриин управлениин түсэблэлгын экономикын таhагай начальник.

ПРОПАГАНДИСТНАР ҺУРАЛСАНА

Ерэхэ жэлэй партийна гэгээрэлэй hуралсалда hайнаар бэлдэхын зорилгоор КПСС-эй обкомой политическэ hуралсалай байшан пропагандистнарай зунай hуралсал эмхидхэбэ.

Марксизм-ленинизмын сурталай үндэhэнүүдые шудалха дүрбэн жэлэй hургуулинуудта ажаллаhан, саашалаа политэкономиие зааха хото хүдөөгэй ная гаран пропагандистнар сугларба.

Капитализмын, социализмын политэкономёор эрдэмтэд И. Н. Занданов, В. М. Дырхеев, Ф. Н. Шулунов гэгшэд hонирхолтой лекцинүүдые уншаба.

Дэлхэйн социалис оронуудай хоорондо экономическа талаараа хани ёhоор туhалалсан ажаллаха тухай манай орондо бэелүүлэгдэжэ байhан экономическа хубилалтанууд тухай тон hонирхолтой лекцинүүдые Москвагай лектор В. М. Сорокин уншаба.

Социологическа шэнжэлэлгэнүүдые эрдэм ухаанай үндэhөөр хэхэ тухай Москвада үнгэрhэн семинарта хабаадажа ерэhэн КПСС-эй обкомой секретарь Д-Н. Т. Раднаев КПСС-эй XXIII съездын тодорхойлhон соёл сурталай хүдэлмэриин зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Мүн КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода Буряад ороной ажахын саашадаа хүгжэхэ хараа түсэб тухай хэлэжэ үгэбэ.

Политическэ hуралсалда пропагандистнарай техническэ хэрэгсэл зүйлнүүдые hайнаар хэрэглэхэ тухай Т. Ф. Назимова хэлээ.

Пропагандистнууд шэлэй, локомотив-вагон заhабарилгын заводуудта ошожо, үйлэдбэритэйнь танилсаба.

Пропагандистнуудта энэ hуралсал нилээд туhатай байха юм.

Ж. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хориин райкомой инструктор.

Табан жэлэй эсэстэ Татар орондо жэл бүхэндэ 100 миллион тонно хүрэтэр нефть малтан абтадаг болохо ёhотой. Энэ зорилго түйлахын тулада нефть бэдэрэгшэд шэнэ шэнэ уурхайнуудые элирүүлэн олоно ашаглана. Шэнэ газарнуудта үрэмдэлгын бригаданууд вертолёдуудаар буулгагдадаг. Зураг дээрэ: нефтиин шэнэ талмай дээрэ бэдэрэлгын үрэмдэлгэ хэхэ хүнүүд буулгагдаад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Толилогдоhон асуудалдаа тэхэринэбди

ОЛОНДО ХЭЛЭҺЭН ҮГЭЕЭ БҮ АЛДЫТ

Ажабайдалайнгаа ута замда хүн элдэб бэрхэшээлтэй ушардаг. Ядаха тулихашье саг тудажа болодог. Хүшэр хүндэ сагай ерэхэдэ айл аймагтаа туhаламжа эрижэ хүнэй хандахань гайхалтай бэшэ ха юм даа. Тиигээдшье хэн нэгэнэйнгээ хохидолдо ороо haа, ядаралыень хүнгэлхые оролдон, байhан хаба соогоо туhалхые эрмэлзэдэг бэшэ аалди!

Харин туhаламжа эрижэ hарбайhан гарые дүнгэхын орондо хүйтэн сэдьхэлээр түлхижэрхидэг заримашуулые улад зон шобто харадаг, үзэн ядадаг шуу. Хүн туhалуулhанаа мартажашье болохо. Теэд hэшхэлгүйгөөр мэхэлэгдэжэ, сэдьхэлэйнь үбшые улам hүжэрөөгшэдые наhандаа мартаха аал?

Апрель hарада газетэдэмнай толилогдоhон «Захиралта хэрэгтэй гү, али hэшхэл гү?» гэhэн корреспонденци дотор Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хүнэй гуйлтада анхаралгүйгөөр хандадаг тухай хэлэгдэhые зарим уншагшад hанана бэзэ. Асуудал харюутай. Иимэ харюу бэшэг КПСС-эй Хориин райком манда эльгээжэ найдуулhан юм: «Танай газетын 1966 оной апрелиин 16-най номерто толилогдоhон «Захиралта хэрэгтэй гү, али hэшхэл гү?» гэhэн корреспонденци дотор дурсагдаhан зүйл зүб. Тэрэниие Хэжэнгын совхозой партком заседани дээрээ хэлсээд, нүхэр Б. Аюшеевада, тэрэнэй наhа бараhан, анхан тус ажахын хүдэлмэришэн ябаhан дүүгэйнь уншэн үхибүүдтэ шэнэ гэр үгэхэ тушаа шиидхэбэри абаhан байна».

Иимэ харюугай байхада Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд гаргаhан алдуугаа ойлгоо, гээгдэнтээшье haа, уншэрhэн үхибүүд анхарагдаа гэжэ hанагдаа бэлэй.

Теэд haяхан Аюшеваhаа бэшэг дахин абахадаа, манда хандагша авторые тэдэ хүтэлбэрилэгшэдэй мэхэлжэ, хургаа тойрүүлхань юуншье бэшэ, улайха нюургүйгөөр олониитын урда хооhон үгөөр харюусаха hэшхэлтэй байhандань дурагүйдэхэмнай буруу бэшэ ёhотой.

Энэ бэшэгэй хэдэн мүрнүүдые эндэ дурдая: «Буряад үнэн» газетын байгша оной июниин 9-нэй номерто КПСС-эй Хориин райкомой секретарь нүхэр Гумпыловай үгэhэн харюу уншахадаа, би өөрөө, мүн дүүгэймни уншэн үхибүүдшье ехээр баярлаhан байгаа. Гэбэшье дээрэ толилогдоhон мэдээсэлэй ёhоор нүхэр В. Гумпыловта хандаhамни: «Би иимэ юумэ редакцида мэдээсээгүйб» гээд, намда харюусахадань, баярни уhа адхуулhан мэтэ гансата унтарноо. Хэжэнгын совхозой дирекцишье намайе дүтэ үзөөгүй, үмхирhэн байрыемнай заhабарилха тухай hанаанданьшье ороогүй гэжэ хэлэхэ болоноб. Совхозой парткомой секретарь Сангадневшье, директор Дугаровшье минии хандалга тоожо үгэхэеэ болишонхой».

Юун болооб? Хориин райкомой «байра үгтэхэнь» гээд мэдээсэхэдэ, гомдол баригша энээндэнь тад ондоо удхатай бэшэгээр дахин хандаба.

Хэжэнгын совхозой директор Дондок Дашиёвич Дугаровтай уулзажа, энэ хэрэг тухайда хөөрэлдэхэдэ, ухаандаашье абаха дураниинь үгы янзатай, ямар нэгэн оройдоошье хамаагүй асуудалаар тэрээндэ хандаhан мэтэ тоосогүй маяг үзүүлнэ.

— Шэнэ найман квартиратай гэртэ байра үгэхэдэмнай арсаа. Яаха зомбибди,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Иимэ шиидхэбэри совхозой парткомой заседани дээрэ абтаhаншье байжа болоо. Теэд совхозой хүтэлбэрилэгшэд иимэ шиидхэбэри гаргахадань Аюшеева Бальжидта, тэрэнэй уншэн үхибүүдтэ туhаламжа үзүүлээбди гэжэ сэдьхэлынь үнэн зүрхэнhөө ханаhан байгаа ха гү? Али ёhо дүүргэхын тэдыдэ, гомдол баригшые бэеhээ холо болгохын арга бэдэрээ гү гэhэн асуудал табигдаха ушартай болоhдоно.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нютагайнгаа зоной байдал hайн ойлгодог байhаниинь арсалтагүй. Хүдөө нютагта hуугаашад үмсэдөө ехэ багашье haа зөөритэй, газаагаа баридаг малайнь ашаг шэмэ бүлэнүүдтэнь нилээд тэдхэмжэ болоно үгэдэгые эдэ хүтэлбэрилэгшэд мэдэдэг ёhотой. Гэр бууса шадарай эдлэлгын газарай хүдөөгөөрхиндэ хэды ехэ туhатайе тэдэ мүн лэ hайн ойлгодог байгаа бэзэ. Эдлэлгын газаргүй, хуудам добо дээрэ баригдаhан гэртэ орохоёо хүдөөгэй хүн тэгүүлхэгүй байха. Харин ажалай hahanhaa үнгэрhэн, олон бага үхибүү дахуулhан хүгшэн тиимэ гэртэ орохоёо hайхашааха аал даа?

Энээниие совхозой хүтэлбэрилэгшэд ойлгоогүй бэшэ. Эндэ хүнэй гуйлтада ёhо тэдыгээр хандажа, туhалhан нэрэ зүүhэн ябадал эли харагдана бэшэ гү? Республикын газетын хамаадабашье haа, совхозой партком, дирекци энэ асуудалые үнэн сэхэ руунь, бүтэхэ тээшэнь шиидхэхые оролдоогүйнь, ажалшан зоной хандалгада ёhо дүүргэхын тэдыгээр бэеhээ саашань түлхихэ арга бэдэрдэг байhые харуулна. Партиин Хориин райкомой энэ асуудалда мүн лэ хайша хэрэггүйгээр хандажа, бодото дээрэ гомдол баригшын байhан байдалыень, бариhан мэдүүлгын удхатай хүсэд танилсангүй, энэ мүрөөр шиидхэгдэhыень hаа лаблангүй, үндэhэгүй хооhон үгөөр харюусажа найдуулhаниинь тоншье гэмшэлтэй, ... лисэшэгүйшье. Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадай хандалгада хайхарамжагүй байдагые далдалха хүсэ түрэгдөө гэжэ яажашье болохоб, теэд райкомой энэ харюу хайшань абаашалтай болоноб.

«Олондо хэлэhэн үгэеэ бү алда» гэжэ арадай сэсэн үгэ бии. Энэ үгые партиин Хориин райком, Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд hанажа, олониитын урда хэлэhэн үгэеэ богонихон дотоор бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найданабди.

М. ВАТОИН,
мэнай тусхай корр.

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй, промышленна предприятинуудай, партийна, советскэ, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөнһөө

«Партиин XXIII съезд болон арад зоной хэрэглэдэг эд бараан» гэһэн асуудал худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, советскэ, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн дээрэ дүбшэн хэлсэгдэбэ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Н. Б. Пивоваров** зүблөө нээгээ. Партиин обкомой секретарь нүхэр **К. М. Продайвода** тус асуудалаар элидхэл хэбэ.

Нүхэр К. М. ПРОДАЙВОДАГАЙ элидхэл һээ

КПСС-эй XXIII съезд долоон жэлнүүдэй туршада совет арадай бэелүүлһэн ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн согсолһон юм. Долоон жэл соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 84 процентээр, капитальна барилга 49 процентээр, бүхы транспортаар ашаа шэрэлгэ [illegible] процентээр ехэ болоһон байна. Хэрэглэмжэдэ, нөөсэдэ зорюулагдадаг национальна доход 53 процентээр ургаа.

Ажалшадай ажабайдал һайжаруулха шухала хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Хэрбээ 1958 ондо хүдэлмэришэд, алба хаагшадай абадаг салин хүлһэн дунда зэргээр һарын дотороо 78 түхэриг байгаа һаа, 1965 ондо 95 түхэриг болоһон юм. Ниитын хэрэглэмжын фондһоо үгтэдэг түлбэри, хүнгэлэлтэ тоологдоо болоо һаа, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай олзо 104 түхэригһөө 128 түхэриг болотор ургаһан юм.

Долоон жэлнүүдэй туршада городууд болон хүдөө тосхонуудта 17 миллион шахуу байра, ажалшадай өөрын гэрнүүд баригдаа. Энэнь бүхы совет жэлнүүдэй үеһөө 1958 он болотор баригдаһан гэр байратай адли юм.

Арадай хэрэглэмжэ горитойгоор ургаа. Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаа дамжуулан, долоон жэлнүүдэй туршада эд бараа худалдалга 60 процентээр ехэ болоһон юм.

Наука, техникын туйлалтануудые хэрэглэһэнэй, ниитын бүхы үйлэдбэриие индустриальнаар хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһэн һуури дээрэ промышленна үйлэдбэри горитойгоор ургуулан түргэжээхэ, хүдөө ажахые бүри жэгдэ түргэнөөр хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаар арадай байдал горитойгоор һайжаруулха, бүхы совет арадай материальна болон культурна хэрэглэмжые бүри хүсэдөөр хангаха гээшэ табан жэлэй экономическа гол зорилго болоно гэжэ партиин XXIII съездын Директивэнүүд дотор заагдана.

Энэ зорилго бэелүүлхын тула ниитын продукт үйлэдбэрилгые, национальна доход дээшэлүүлгые, ажалшадай бодото олзо абалгые горитойгоор хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана.

Арад зоной ажана байдал һайжаруулха гээшэ табан жэлэй шухала социальна зорилго болоно. Эхэ оронойнмнай национальна доходой ургалтатай хамта арад зоной бодото олзонь дээшэлүүлэгдэхэ.

Шэнэ табан жэлэй туршада арад зоной хэрэглэмжын эд бараан ехээр бүтээгдэхэ. Хүдөө ажахы, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность, худалдаа наймаа, гэр байра барилга, культурно-ажаһуудалай эрилтэ хангаха һалбари горитойгоор хүгжөөгдэхэ. Хүдөө ажахы хүгжөөһэнэй ашаар хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиие хэрэгтэй зүйлнүүдээр, түүхэй эдээр хангаха, хүндэ промышленностиие хүгжөөжэ, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ түхеэрэлгэ бүтээхэ гэжэ хараалагдаа.

Арад зоной хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг үйлэдбэри түргэдхэбэл, экономико саашадань хүгжөөхэ арга боломжо хангагдаха. Иимэ эрилтэ дүүргэбэл, үйлэдбэриие дэбжээхэ материальна бүхы урмашуулга хэрэглэжэ болохо юм.

Үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээхэдэ, арад зоной ургажа байгаа эрилтэ хараадаа абаха тон шухала.

Худалдаһан продукциин зэргээр предприятинуудай хүдэлмэри сэгнэхэ гурим тогтоогдоо. Предприятинууд худалдаанда гүйсэтэй, һайн шанартай продукци бүтээхэ эрилтэ дүүргээ һаа, ашаг олзо оруулха, өөрын фондтой болохо ушартай. Тиимэһээ худалдаанда гаргаха продукци үйлэдбэрилгын түсэб худалдаа наймаанай организаци, предприятинуудай захилай ёһоор табигдаха болобо.

Буряадай республикын арад зоной мүнгэн олзо долоон жэлнүүдэй туршада 1,6 дахин дээшэлээ гэхэ гү, али жэл бүхэндэ 7 процентээр ургажа байгаа. 1970 ондо республикымнай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин хүлһэн 32—33 процентээр, колхознигуудай мүнгэн олзо доход 40 процентээр дээшэлхэ. Хэрбээ 1965 ондо республикын салин хүлһэн дунда зэргээр 100 түхэриг байгаа һаа, 1970 ондо 132—133 түхэригтэ хүрэхэ юм.

Арад зоной хэрэглэмжын зүйлнүүдэй ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ, ажалшадай худалдан абаха шадалай ехэ болохо бүри эд бараанай розничнэ эрьесэ дээшэлжэ байдаг. Долоон жэл соо эд бараанай эрьесэ, тэрэ тоодо ниитын эдеэ хоол оруулбал, 55,4 процентээр дээшэлһэн байна. Худалдагдаһан эд бараа хүн бүхэндэ хубаагаа һаа, 1965 ондо 464 түхэриг болоо. Харин 1958 ондо 343 түхэриг байһан юм.

Ниитын эдеэ хоол горитойгоор хүгжөөгдөө, тэрэнэй эрьесэ долоон жэл соо 30,6 процентээр дээшэлээ. Мяханай, загаһанай, һүнэй зүйлнүүд ехээр бэлдэгдэдэг болоо. Столовонуудһаа гэртээ абаха эдеэ хоол 2,3 дахин дээшэлээ.

Худалдаа наймаанай предприятинуудай тоо олошоруулагдажа байһаар. Долоон жэл соо худалдаа наймаанай 456 предприяти, ниитын эдеэ хоолой 144 предприяти шэнээр баригдаа, үргэдхэгдөө.

Розничнэ худалдаа наймаа саашань хүгжөөхэ шухала. Нүүдэл наймаа эмхидхэжэ, малшадай, загаһашадай, геологуудай, модо бэлэдхэгшэдэй эрилтэ хангаха асуудалда ёһотой анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Госбанкын урьһаламжа абажа, магазин, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые үргэдхэхэ арга һүүлэй жэлнүүдтэ олдоо. Харин организацинууд урьһаламжа багаар абана. Овощехранилищи, шэнэ столово, кафе, чайна, пекарни бариха хэрэгтэ банкын урьһаламжа абтанагүй шахуу. Совхоз, колхозуудай хүсэ шадалаар магазин, столово барижа болохо. Теэд энэшье арга муугаар хэрэглэгдэнэ.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые олоор, ехээр наймаалха арга боломжо бии. Арад зоной хэрэглэмжэ хангаха мяхан, һүн, һүнэй зүйлнүүд яһала бии. Харин худалдаа наймаан муугаар эмхидхэгдэнэ, ажалшад эдэ зүйлнүүдые саг соонь абаха аргагүйдэнэ. Заримдаа тэдэнэй шанар муу байдаг.

Хүдөөгэй ажалшадые хангадаг Буркоопсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилго табигдана. Эд хэрэглэгшэдэй коопераци промышленна эд бараа, барилгын материал, культурно-ажаһуудалай эд хэрэгсэл таһалгаряагүй һайнаар наймаалха, хилээмэ барилга, ниитын эдеэ хоол һайжаруулха ёһотой. Мүнөө хүдөө нютагуудта, городуудта худалдадаг эд бараанай үнэ сэн адли болонхой. Тиимэһээ хүдөөгэй ажалшадай город ерэжэ сагаа гээхэгүйн, гэр дээрээ хэрэгтэй эд бараа абаха арга байгуулха шухала.

Худалдан абагшадай эрилтэ хүсэд һайнаар шэнжэлэгдэнэгүй. Тиимэһээ худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ алдуу, дутагдал дайралдана, ажалшад хэрэгтэй зүйлнүүдээ рээ саг соогоо хангагданагүй. Зарим газарта ехэ мүнгэн зөөриин эд бараан суглуулагдана. Энэ хэрэгтэ оптово баазануудай дүүргэхэ үүргэ ехэ юм. Тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай эрилтэдэ хүрэмэ эд бараагаар магазинуудые хангаха, жэлэй ямар сагта ямар хубсаһа, гутал наймаалхые, национальна эрилтэ хараада абаха уялгатай.

Мүнөө үедэ худалдаа наймаанай организаци, промышленна предприятинуудай дунда сэхэ холбоо барисаан байгуулагдадаг болоо. Жэшээлхэдэ, нариин сэмбын фабрика худалдаа наймаанай захилаар үйлэдбэриин түсэб зохёодог, тэрэ захил наринаар дүүргэжэ байдаг. Энэ дүй дүршэлые хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ шухала.

Харин иимэ холбоо барисаан һулаар хүгжөөгдэнэ. Худалдаа наймаанай организацинууд һү болбосоруулдаг предприятинуудтай, кондитерскэ фабрикануудтай, мяханай комбинадтай һайн холбоо барисаагүйгөөр ажаллана. Мүн һүнэй предприятинууд колхоз, совхозуудай һүнэй шанар һайжаруулха хэрэгтэ бага нүлөө үзүүлнэ. Зарим аймагуудта, тусхайлбал, Баргажанай аймагай колхоз, совхозууд муу шанартай һү тушаадаг. Шанар муутай һү тушааһанай түлөө колхоз, совхозуудһаа жэл соо 14849 түхэригэй мүнгэн дарагдаа. Эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа иимэ гарза хэгдээ.

Республикымнай промышленность арад зоной хэрэглэмжэ хангаха зүйлнүүдые олоор бүтээнэ. Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность хүгжөөгдэжэ байна. Хубсаһа угаадаг машина, трикотаж, оёмол хубсаһа, нооһон бүд, мебель, шаажан гүйлгэһэн амһарта бүтээлгэ үргэдхэгдэжэ байнхай.

Нарин сэмбын фабрикын, Хяагтын, Улаан-Үдын трикотажна фабрикануудай, оёдолой фабрикын, авиационно заводуудай болон бусад коллектив үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээхэ гэжэ оролдоно.

Гэхэтэй хамта зарим предприятинууд һүүлэй жэлнүүдтэ арад зоной хэрэглэлэй эд бараа багаар үйлэдбэрилнэ. Хирпиисэ, избёосхо галдалга бага болоо, үхибүүдэй нааданхай, кровать, электроплиткэ, түмэр зүйлнүүд хэгдэхээ болишоо. Загаһашадай үмдэдэг гутал, кирзовэ сабхи ондоо область, хизаарнуудһаа асарагдана. Мүн республика соогоо бүтээжэ шадаха ондоошье зүйлнүүд ондоо тээһээ асарагдана. Иимэ байдалтай саашадаа эбсэхын аргагүй. Мүнөө предприятинуудай арга боломжо хаража үзэгдэхэ, ямар зүйлнүүдые бүтээжэ шадахань тодорхойлогдохо байна. Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заһабарилгын завод холодильник, «Электромашина» завод электропеэшэн гэхэ мэтые бүтээжэ шадаха юм.

Арад зоной хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээхэ үйлэдбэри үргэдхэхэ асуудал республикын эрилтэдэ таарамжатайгаар шиидхэхэ шухала.

Бүтээдэг продукциин шанар һайжаруулха асуудалда ёһотой анхарал хандуулха хэрэгтэй. Муу шанартай, муугаар шэмэглэгдэһэн зүйлнүүдые бүтээхэ ушар зайсуулха шухала. Жэлэй түрүүшын хахадта гүрэнэй инспекци оёмол хубсаһанай 12,4 процент, шаажан гүйлгэһэн амһартын 15,6 процент, мебелиин 11,8 процент, валенкануудай 21 процентые голоһоч, муу шанартай дээрэ тоолоһон байна.

Продукциин шанар һайжаруулха тэмсэл үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха асуудалтай ганса холбоотой бэшэ юм. Кадрнуудай бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха асуудалтай хамта шиидхэгдэхэ юм. Энэ саг зуурын кампани бэшэ, харин саг үргэлжэ ябуулагдаха харюусалга ехэтэй хүдэлмэри мүн.

Арад зоной эрилтэ хангаха гээшэ хүндэтэй, харюусалгатай ажал юм. Тиимэһээ Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшын, Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшын үдэр тэмдэглэгдэдэг болобо. Өөрынгөө арад зондо алба хэжэ байхаһаа хүндэтэй, һайн һайхан зорилго үгы гээшэ. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг предприятинуудай коллективууд өөрынгөө зорилго, уялга һайнаар мэдэрхэ, ажалшадай эрилтэ дүүрэн һайнаар хангаха талаар анхарал оролдолго, эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаха ёһотой.

> **„Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд эд бараануудай ассортиментые үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые абаха, тиихэдээ арад зоной эрилтэһээ болон худалдаа наймаанай организацинуудай захилнуудһаа үндэһэлхэ зэргэтэй".**
>
> *(Табан жэлэй түсэб тушаа партиин XXIII съездын Директивэнүүдһээ).*

Улаан-Үдын столовонуудай трестын 8-дахи столово соо ходо ариг сэбэр, эмхи гуримтай байдаг, эдеэ хоол амтатайгаар бэлэдхэгдэдэг. Ажалшад ехэ дуратайгаар эндэ эдеэлдэг болонхой. Столовын коллектив мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, ажалшадай эрилтые һайнаар хангаха гэжэ оролдодог. Техническэ, ариг сэбэр сахилгын минимумэй кружогуудта бүхы хүдэлмэрилэгшэд һуралсана. Зураг дээрэ: столовын хүдэлмэрилэгшэд кружогой нэгэ хэшээл үнгэргэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Табан жэлэй туршада худалдаа наймаан горитой ехээр хүгжөөгдэхэ, шэнэ магазин, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд олоор баригдаха. Мяханай, һүнэй, кондитерскэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг, хубсаһа хунар, гутал оёдог, арад зоной культурна, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг эд бараа бүтээхэ предприятинууд шэнэдхэн байгуулагдаха, үргэдхэгдэхэ юм. Энэ талаар горитой ажал хэгдэжэ эхилээ, мүн бэрхэшээл, дутагдал дайралдана. Ажалшадай ургажа байгаа эрилтые дүүрэн һайнаар хангаха талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай зүблөөндэ хабаадагшад тодорхойгоор зүбшэн хэлсээ, бии байһан дутагдалнуудые элирүүлхэ харгы зам хараалба.

Ажалшадай эрилтэ дүүрэнээр хангаха

— Партиин XXIII съезд арад зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулаа, — гэжэ «Росторгодежда» баазын түрүүлэгшэ нүхэр **Южук** тэмдэглээд, предприятинуудай үйлэдбэрилжэ байһан хубсаһа хунараар худалдаа наймаанай организацинуудые таһалгаряагүйгөөр хангаха зорилготой баазын хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэнэй коллектив хахад жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Гэбэшье ажалда һаад ушаруулха олон дутагдал бии гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Элдэб янзын хубсаһа абаха захил дүүргэгдэнэгүй. Олон зүйлнүүдые ондоо тээһээ захижа абана. Республикын оёдолой промышленность ёһотойгоор хүгжөөгдэнэгүй. Оёдолой «Труд» фабрикын коллектив үхибүүдэй һургуулиин формо оёжо, худалдаа наймаанай организацинуудта тушааха даабаря муугаар дүүргэнэ. Нёдондо тэдэнэй гэмээр олон формо дутуу наймаалагдаһан юм. Мүнөөшье энэ дутагдал усадхагдаагүй байһаар.

Манай Буряад орон — национальна республика. Тиимэһээ ажалшад өөрын национальна шэнжэ шанартай хубсаһа худалдан абаха дуратай байдаг. Иимэ эрилтэ бидэнэр дүүргэжэ шаданагүйбди. Оёдолой предприятинуудай энэ асуудалаар һонирхожо, арад зоной дура хүсэл хараада абажа, гоё һайхан, зохид хубсаһа оёдог болоо һаань һайн бэлэй. Үхибүүдэй үмдэхэ плати, костюм, самса, үмдэн үсөөн оёгдоно. Иимэ түхэлэй үнэ багатай хубсаһа оёходо предприятинуудта олзо оруулагдадаггүй, тиимэһээ тэдэнэр худалдаа наймаанай захил дүүргэдэггүй гэжэ тэрэ хэлээ.

Сагаан эдеэ, олон сортын тоһо амтатайгаар үйлэдбэрилхэ талаар ямар тэмсэлэй хэгдэжэ байһан тушаа һү бэлэдхэлгын, һүнэй промышленностиин управлениин начальник **Дамбуев** хөөрэбэ. Тоһо хэдэг заводууд һэльбэн заһабарилагдажа, шэнэ түхеэрэлгээр хангагдажа байна. Үйлэдбэриин олон процесс оньһожоруулагдаа, оньһон автомат-түхеэрэлгэ хэрэглэгдэдэг болоо. Управлениин мэдэлэй предприятинууд 40 янзын сагаан эдеэ үйлэдбэрилнэ.

Продукциингаа шанар һайжаруулха, ажалшадые элдэб янзын, амта шэмэтэй сагаан эдеэгээр элбэг хангаха уялга һүнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд абаһан байна. Тэдэнэр шэнэ табан жэлэй түрүүшын оной түсэбые декабриин 20-до дүүргэхэ гэжэ хараалаа.

— Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд урматай баяртайнууд, урдаа табигдаһан зорилгоёо дүүргэхээр бэлэн, дүүргэжэшье байна, — гэжэ Улаан-Үдын горпищеторгын директорэй орлогшо нүхэр **Кузьмин** тэмдэглэбэ. Олон түрүү хүдэлмэрилэгшэд Эхэ оронойнгоо орден, медальнуудаар һаяхан шагнагдаа. Совет худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр тогтоогдоо.

Горпищеторгын магазинууд эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалха хахад жэлэйнгээ түсэб 102,2 процент дүүргээ. Энэ хугасаада нёдондоной хиһоо һурагггүй ехэ мяхан, топон, эдеэнэй ондоо зүйлнүүд наймаалагдаа. Хэдэн шэнэ магазин нээгдээ, тэдэнэй материально-техническэ бааза һайжаруулагдаа. Харин магазинуудай хүдэлмэридэ горитой дутагдал бии байһаар. Худалдаанда заатагүй байха ёһотой зүйлнүүд заримдаа хомор. Магазинууд, оптово баазануудай хоорондохи холбоон һулаар хүгжөөгдэнэ. Зунай сагта овощ наймаалха хэрэг ёһотойгоор эмхидхэгдээдүй байһаар. Овощ ургуулдаг зарим ажахынууд худалдаа наймаанай организацинуудтай баталһан договороо бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулнагүй. Һү, зөөхэй, творог гэхэ мэтые бага хэмжүүртэй амһарта соо, мүн саарһан амһарта соо хэжэ наймаалха асуудал һүнэй заводой хүтэлбэрилэгшэд анхарнагүй гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **Именохоев** хүдөө тосхонуудта худалдаа наймаа һайжаруулха асуудалда үгэеэ зорюулба. Жэлэй түрүүшын хахадта нёдондоной энэ үеынхиһөө 3,5 миллион түхэригөөр үлүү эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд худалдагдаба. Хүдөө тосхонуудта ажаһуугшадай байдалай һайжаржа, тэдэнэй эрилтын дүүрэнээр хангагдажа байһые энэ баримта гэршэлэн харуулна. Харин хүдөөгэй ажалшадай ажаһуудалай хэмжээ дээшэлүүлжэ, городуудта ажаһуугшадтай адлирхуу болгохо гэһэн партиин XXIII съездын шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула зохихо хэмжээ хараалха шухала гэжэ тэрэ зааба. Зарим магазинуудта эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүд хоморшог, ажалшадай эрилтэ хангаха оёмол хубсаһан үсөөн, худалдаа наймаанай культура һайжаруулха талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй, түрүү дүй дүршэл хаа хаанагүй дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Хүдөөдэхи магазинуудые һэльбэн заһабарилха, шэнэ магазин бариха талаар зарим тэды ажалай хэгдэбэшье, тэдэнэй тоо үсөөн байһаар.

Ондоо зарим область, хизаарнуудай колхоз, совхозууд өөрынгөө хүсэ шадалаар магазин баридаг болонхой. Энэ хадаа республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй анхархаар, дэмжэжэ абахаар үүсхэл жэшээ гэжэ һанагдана.

Бүхы юумэ кадрнууд шиидхэнэ

Бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй магазин, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта олоор ажаллаха бүри, ажалшадай эрилтэ хүсэдөөр хангагдаха гэжэ олон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Үнэн сэхэ, даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг хүдэлмэрилэгшэд яһала олон. Теэд зарим газарта, илангаяа хүдөө тосхонууд бэлэдхэлтэй кадрнуудаар дуталдана. Худалдаа наймаанай гурим, эрилтэ һайн мэдэхэ, тусхай бэлэдхэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болоно. Мүн горпищеторгдо 250 наймаалагша дуталдана.

— Экономистнууд, түсэб зохёогшод тусхай курсануудта бэлэдхэгдэнэ, — гэжэ Сэлэнгын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр **Данилов** тэмдэглээ. Харин механигуудые, автомашинануудай жолоошодые бэлдэхэ асуудалда анхарал хандуулагданагүй. Манай аймпотребсоюз 35 автомашинатай. Жолоошодой үгы дээрэһээ тэдэнэй зарим миин байлгагдана, хэрэгтэй эд бараан саг соогоо асарагданагүй. Машинануудые заһабарилхын тула механик, гаражые даагшанар хэрэгтэй. Тэдэниие бэлдэхэ курсэ Буркоопсоюзай дэргэдэ эмхидхэхэ асуудал шиидхэхээр болоо.

Хүдөөгэй олон магазинуудта һайн холодильна түхеэрэлгэ үгы байһаар. Зарим газарта иимэ түхеэрэлгын асарагдабашье, тэрэниие хабсарган табиха, харууһалха, заһабарилха мэргэжэлтэд үсөөн. Тэдэниие бэлэдхэхэ хэрэг эмхидхэгдээгүй. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые зүбөөр хадагалха, түргөөр гутадаг продуктнуудые бариха холодильна түхеэрэлгэ хүдөөгэй магазинуудай дэргэдэ бариха шухала тухай хэдэн хүн тогтон хэлээ.

Аймпотребсоюз, сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй магазинуудай ариг сэбэр сахилгые ходо хинан шалгаха, наймаанда гаргагдаха эдеэ хоолой шанар шалгаха асуудалда республикын санэпидстанциин врач **Попова** суглаарагшадай анхарал хандуулаа.

Шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл худалдаа наймаанай организацинуудай һүүлэй жэлнүүдтэ хэрэглэдэг болоһон тухай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Пилипенко** хөөрэжэ үгэбэ. Кадрнуудай хүмүүжэн ургажа, дүй дүршэлтэй боложо байһые энэ баримта гэршэлнэ гэжэ тэрэ заагаа. Ажалшадай эрилтэ хангаха хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулжа байһан түрүү наймаалагшад шэнэ юумэ үүсхэнэ, худалдаа наймаанай культура дээшэлүүлнэ. Магазинда ороод, хэрэгтэй юумэеэ худалдан абагшын өөрөө шэлэн абаха, хүн зоной һайнаар обёорон хараха газарта эд бараа табиха шэнэ гурим зарим магазинуудта хэрэглэгдэнэ. Наймаашадай харюусалга дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөө тэдэнэй дунда дэлгэрүүлхэ, уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой ажалда анхарал хандуулха тухай тэрэ тогтоо.

Һайн шанартай, олон янзын зүйл

Республика соогоо өөһэдөө бүтээжэ шадаха олон зүйлнүүдые ондоо тээһээ асарнабди. Шухала хэрэгтэй эд бараан, жэшээлхэдэ, валенка, оёмол, трикотаж хубсаһан, эдеэ хоолой зарим зүйлнүүд худалдаанда хомор. Манай республика байгаалиин баялиг, элдэб үрэ жэмэсээр баян. Олзоборилгын ажахы хүгжөөжэ, ан гүрөөлэй мяха, һамар, һархяаг, үрэ жэмэс наймаалха арга боломжо бии аад, хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Избёосхо, хирпиисэ, барилгын ондоо материал хүдөө нютагуудта үйлэдбэрилхэ, худалдаанда гаргаха асуудалда ёһотой анхарал хандуулагданагүй. Тэргэ, шарга, дугааг, кирзовэ сабхи, хүдөө нютагуудта үмдэхэ арһан гутал гэхэ мэтые нютагай промышленность бүтээхэ арга боломжотой аад, тэрэнээ хүсэдөөр хэрэглэнэгүй. Ивалгын, Тарбагатайн кондитерскэ фабрикануудай хэдэг конфетэ, печени, кондитерскэ зүйлнүүдэй шанар үшөө муу. Хилээмэнэй зүйлнүүд амта муутай байһаар. Эдэ, мүн бусад дутагдал худалдаа наймаанда һаад ушаруулна, ажалшадые гомдуулна. Горпищеторгын 70-дахи магазиниие даагша нүхэр **Перинова**, Хүдэриин рабкоопой магазиниие даагша нүхэр **Перевозникова**, «Эрдэм» совхозой рабкоопой түрүүлэгшэ нүхэр **Батуев**, партиин Зэдын райкомой секретарь нүхэр **Попов** болон бусад энэ асуудал тушаа тогтон хэлээ.

Арад зоной хэрэглэмжэ хангаха зүйлнүүдые бүтээдэг предприятинууд бии байһан дутагдалаа усадхаха, арга боломжоёо хэрэглэн, олон янзын, һайн шанартай зүйлнүүдые бүтээхэ талаар юу хэжэ, ямар хэмжээ абажа байнаб?

Нютагай промышленностиин министр нүхэр **Завгородняя** суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Арад зоной хэрэглэмжын эд бараа үргэнөөр үйлэдбэрилхэ, түүхэй эд хэрэглэхэ зорилго нютагай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана гээд тэрэ тэмдэглэбэ. 10 миллион түхэригэй оёмол хубсаһа тушааха захил худалдаа наймаанай организацинуудһаа абтанхай. Мүнөө манай предприятинууд 4,6 мянган түхэригэй хубсаһа оёно. Элдэб янзын хубсаһа оёжо, магазинуудта тушаадаг болохын тула министерствын предприятинууд үргэдхэгдэжэ, шэнэдхэн байгуулагдажа байнхай. Галуута-Нуурай оёдолой фабрика үргэдхэхэ ажал дүүрүүтэй болоо. Тус фабрика ажалай хубсаһа, пумаажан бүдөөр элдэб хубсаһа, бага үхибүүдэй үмдэхэ дотор хубсаһа олоор оёхо.

Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика үргэдхэхэ ажал түлэг дундаа. Оёдолой шэнэ фабрика Улаан-Үдэдэ баригдаха. Сүхын арһанай завод ажалда үмдэхэ арһан гутал оёдог болохо. Хүдөөгэй ажалшадта иимэ гутал ехэ хэрэгтэй, захил абтадаг. Валенкануудай, шаажан гүйлгэһэн амһартын шанар һайжаруулха хэмжээн бэелүүлэгдэжэ байна. Уран гоёор һиилэгдэһэн зүйлнүүдые, сувенир хэхэ фабрика баригдаха юм.

Нютагай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэри һайжаруулха ондоо хэмжээн абтаха. Харин эдэ предприятинуудые үргэдхэхэ, шэнээр бариха ажал барилгын организацинууд унжагайруулна. Эдэ дутагдал усадхахын тула Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ барилга-хабсаралгын управлени эмхидхэхэ дурадхал нүхэр Завгородняя оруулба.

— Мебель хэдэг, модо болбосоруулдаг Улаан-Үдын комбинадай мебель худалдаа наймаанай организацинуудта тушаагдана, — гэжэ тус комбинадай главна инженер нүхэр **Комлев** хөөрэбэ. — Хубсаһанай шкаф, стул, орон гэхэ мэтые хүдөөгэй худалдаа наймаанай организацинуудай захилаар бүтээнэбди. Продукциингаа шанар һайжаруулха талаар манай коллективэй оролдолго гаргабашье, худалдан абагшадһаа гомдол ороһон зандаа. Тэдэнэр гоё һайхан, шэнэ түхэлэй мебель абаха хүсэлэнтэй. Энэньшье ойлгосотой. Теэд иимэ мебель бүтээхын тула шэнэ шэнэ түхеэрэлгэ, һайн шанартай материал, лааг хэрэгтэй. Тэрээгээр комбинаднай хангагданагүй.

Госбанкһаа урьһаламжа абажа, мебель хэдэг цехээ үргэдхэжэ байнабди. Харахада зохид, хүнэй анхарал хандуулха, бэхи һайн, шэнэ түхэлэй мебель бүтээхын тула мебельнэ предприятинуудые нэгэдхэхэ, тусхай шэглэлтэй болгоо һаа, энэ асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Мүнөө хэдэн ондоо предприяти нэгэл янзын мебель бүтээнэ, тэрэнь арад зоной эрилтэ хангананагүй. Мебель индустриальна аргаар хэхэ, олон янзын хүдэлмэри оньһожоруулха шухала. Тиигэбэл өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаха, шанарынь һайжаруулагдаха байна.

Промышленна предприятинуудай бүтээдэг зүйлнүүдые наймаалха фирмэннэ магазинуудые нээбэл таарамжатай гэһэн дурадхал ой модоной промышленностиин УРС-ын начальник нүхэр **Данилов** оруулһан байна. Арад зоной хэрэглэмжын зүйлнүүдые бүтээдэг предприятинууд худалдан абагшадай эрилтэ һайн мэдэнэгүй, тэрэниие шэнжэлнэгүй. Хүдөө нютагуудта хилээмэнэй завод барижа, хилээмэ барилгые оньһожоруулха хэрэгтэй. Эдеэ хоолой министерство энэ асуудалаар һонирхоногүй.

Город соо эдеэ хоолой зүйлнүүдые шэрэхэ бага транспорт түхеэрхэ асуудал промышленна предприятинуудай бодомжолжо бүтээдэг болоо һаань таарамжатай һэн гэжэ Улаан-Үдын 7-дохи столовые даагша нүхэр **Котляревская** тэмдэглэбэ.

Магазинуудые бариха проект зохёохо, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприяти барилгые түргэдхэхэ, энэ хэрэгтэ зорюулагдаһан мүнгэн зөөри ашагтайгаар хэрэглэхэ тухай худалдаа наймаанай министр нүхэр **Хабалов**, горсоведэй гүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагые даагша **Терешенко** болон бусад тогтон хэлээ. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Пивоваров** суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Совет арадай ургажа байгаа эрилтые дүүрэн һайнаар хангахын тула оролдохо, эдэбхи үүсхэл гарган ажаллахые уряалһан хандалга зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаба.

Аймагай центр Мухар-Шэбэртэ баригдаһан хүдөөгэй универмаг.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

„АЛТАН БУРХАНИИЕ“ АНГЛИ ЗАЛАХА ҺАНААТАЙ

ЛОНДОН, июлиин 27. (ТАСС-ай тусхай корр. С. Иванов, Н. Киселев).

Хоёрдохи хахад финалай нааданда Лондоной «Уэмбли» стадион дээрэ Англиин, Португалиин команданууд уулзаба. Англиие шүүгээ һаань, Португалиин футболистнуудта түйлай ехэ мүнгэн шан (наадагша бүхэндэ 500 фунт) барюулагдаха гэһэн үгэ үгтэһэн байгаа. Энээнэй һүүлээр тэдэнэр ямаршье аргаар зорилгоо дүүргэхэ гэжэ һанагдаһан байгаа. Энээнэй урда тээ тиимэ зорилготой португалиинхид бразилиинхидтай наадахадаа, эшхэбтэр муухайгаар наадаһан юм. Теэд дэлхэйн чемпионадай һүүлшын наадануудые ингэжэ бузарлаһан ябадалай һүүлээр португалиинхид аглиинхид хоёрой наадан булангиртай уһанай дундуур тунгалаг һайхан булагай уһан шэнгеэр урдаһан байна.

Наадагшад гоё һайхан, гуримтай журамтай наада харуулжа, харагшадай альга ташалга олон дахин үүдхээ.

Нааданай түрүүшын үедэ бэе бэеэ үни удаан туршалга болоо. Гэбэшье зургаадахи минутада португалец Торрес ворота руу түрүүшын бүмбэгэ үрэгүйгөөр сохибо. Нааданай тэн бэтэ одоолшье бодото аюулнууд ушарна. 31-дэхи минутада Португалиин вратарь Перейра гэгшын алдуу хэһэнэй ашаар Англиин Роберт Чарльтон холоһоо хооһон байһан ворота руу бүмбэгэ оруулна. Энээнэй һүүлээр Португалиин бомбардир Эйсебио габшагайгаар наадажа эхилээшье һаань, нааданай саг дүүрэшэнэ.

Хоёрдохи таймда португалиинхид харюугаа хэдышье абаха гээ һаань, англиинхид бүхэ хамгаалалгада оронхой. Нааданай 34-дэхи минутада дахин Роберт Чарльтон (Англи) хоёрдохи бүмбэгэеэ сохижо, 2:0 гэһэн тоо гаргана. Энээнэй һүүлээр 2 минутын үнгэрөөд байхада, Англиин командынхид бүмбэгэдэ гараа хүрэжэ, ялада унана. Португалиин Эйсебио 11 метр газарһаа бүмбэгэ сохижо, англиинхидай ворота руу оруулна. Энээгээр наадан дүүрэнэ.

Ингэжэ англиинхид гоё һайхан наада харуулжа, финалда гараба. Июлиин 30-да Англиин, ФРГ-гэй команданууд уулзахань. Тиихэдэ Португали СССР хоёр бронзово медальнуудай түлөө тэмсэхэ юм.

Үсэгэлдэр 90 мянган харагшад «Алтан бурхан» гэжэ кубогай түлөө ёһото тэмсэгшын гоё һайхан наада хараба гээшэ.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэмнай 3 мянган лилипудууд (бишыхан хүнүүд) ажаһуудаг. Орон бүхэндэ, үндэһэ яһатан бүхэндэ тиимэ хүнүүд дайралдадаг юм. Бишыхан хүнүүд лилипут гэжэ тоологдодог. Тиимэ хүн 20 хүрөөд байхадаа метр гушан табан сантиметр үндэртэй болодог байна. Лилипудуудай дүшэн процентнь юрын томо хүнүүдтэй үбгэ һамган болон гэрлэнэ. Тиимэ хүнүүдэй хоорондоһоо гараһан үхибүүд яһала үндэр хүнүүд болодог. Мүн лилипудуудайшье хоорондоһоо томо хүнүүд гарана. Роберт ба Джудиф Скиннер гэжэ охотор бэетэй хүнүүд юрын хүнүүдэй зэргэ 14 үхибүүдтэй болоһон байна. Филиппиндэ ажаһуудаг Хаун де ля Крус гэгшэ эгээн заахан лилипут гэжэ тоологдоно. Тэрэнэй ундэрынь 48 сантиметр. **(«Наш современник» гэжэ журналһаа абтаба).**

ФУТБОЛ ҺУУРИНУУДАА ҺЭЛГЭЛСЭБЭ

Зүүн-Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын «Б» классай футболистнуудай дунда хабарһаа хойшо түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мурысөөнэй нааданай түрүүшын хахад дүүрэбэ. Нааданай һүүлшын уулзалгануудай дүүрэтэр алишье командын эрхимлэхэнь мэдэгдээгүй ябаа. Һүүлшынгээ наада Семипалатинск городой футболистнуудтай үнгэргэһэн Ангарскын «Старт» талмайн эздые 1:0 тоотойгоор шүүгээ. Тиигэжэ эдэнэрнай дүн хамтадань 22 очкотой боложо, мурысөөнэй таблица толгойлбо. Энэ жэлдэ эрхим һайнаар наадажа эхилһэн «Старт» арбан табан уулзалгаһаа найман командые шүүжэ, зургаатайнь тэнсэһэн, нэгэндэнь шүүгдэһэн байна. Ингээд байхадаа, бүхы 16 командануудай дундаһаа эдэнэрнай булганһаа һайн байдалтай. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Красноярскын «Локомотив», Владивостогой «Океан» команданууд эзэлнэ. Эдэнэр тус тустаа 21—21 очкотой болоһон. «Локомотив» бүлгэмэй футболистнууд владивостогойхидто орходоо сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор үлүү. Красноярскын футболистнууд һүүлшынгээ наада Павлодарай «Иртыш» командатай үнгэргэхэдөө, талмайн эздые 3:0 тоотойгоор шүүжэ, шухала хоёр очко өөртөө бэшүүлһэн байна. Бухы нааданһаа 20 очкотой болоод ябаһан манай «Сэлэнгэ» команда эрхимлэгшэдтээ 1—2 очкогоор хүсэгдэжэ, дүрбэдэхи һууриде түригдэбэ. Новокузнецкын «Металлург» мүн лэ 20 очкотой, табадахи һууриде гараба. 19 очкотой болоһон Прокопьевскын «Шахтер» зургаадахи һууриде.

Комсомольск-на-Амуре городой футболистнууд 15 очкотой боложо, долоодохи һуурида үлэбэ. Тус тустаа 14—14 очкотой болоод ябаһан Рубцовскын «Торпедо», Находкын «Рыбак» команданууд удаадахи һуури эзэлнэ, «Торпедо» бүлгэмэйхид өөрынгөө стадион дээрэ Эрхүүгэй «Ангара» командатай наадахадаа, уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор түгэсхэһэн байна.

Эрхүүгэй «Ангара», Семипалатинскын «Цементник», Павлодарай «Иртыш» команданууд аб адлихан—13—13 очкотой боложо, удаадахи һууринуудта гараба. Мүн арба нэгэ—арба нэгэн очкотой болоһон Шэтын «Забайкалец», Благовещенскын «Амур» команданууд арбан гурба, арбан дүрбэдэхи һуури эзэлнэ. Һүүлшын хоёр һууриие Бийскын «Прогресс», Киселевскын «Труд» команданууд эзэлнэ. Эдэнэр 8—5 очкотой болоһон.

Нааданай хоёрдохи хахад июлиин 25-һаа эхилэнхэй. Манай «Сэлэнгэ» энэ үдэр Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» командатай наадаха байһан. Зүгөөр «Авангардын» футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ июлиин 23-да хоёрдохи бүлэгтэ наададаг «А» классай «Шинник» (Ярославль) бүлгэмэйхидтэй СССР-эй кубок абахын түлөө эхилһэн ээлжээтэ наадаяа үнгэргэһэн байна. Эндэ «авангардынхид» айлшадтаа 3:0 тоотойгоор шүүгдэжэ һалаа. «Сэлэнгэ» «Авангард» хоёрой наадан августын 31-дэ үнгэргэгдэхэ юм. Манай «Сэлэнгэ» Эрхүү, Красноярск, Ангарск городуудай футболистнуудтай наадаһанай һүүлээр, өөрынгөө стадион дээрэ дүрбэн уулзалга үнгэргэхэ болонхой. Манайда айлшаар али городой команда ерэхэб гэхэдэ, августын 13-да «Цементник», августын 17-до—«Иртыш», августын 21—26-да «Труд», «Торпедо» командынхид ерэхэ болоно.

Энээнэй удаа «Сэлэнгэ» Сибириин городуудаар айлшалха юм. Сентябриин 4-дэ «Шахтертой», сентябриин 9—13-да «Прогресстэй», «Металлургтай» наадаха юм.

Нүгөөдэ наадануудаа «Сэлэнгэ» гэртээ үнгэргэхэ. Сентябриин 24—28. октябриин 8-да «Амур», «Забайкалец», «Океан» командын футболистнууд ерэхээр хүлеэгдэнэ. «Сэлэнгэ» команда һүүлшынгээ наада Находкын «Рыбак» командатай өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ юм.

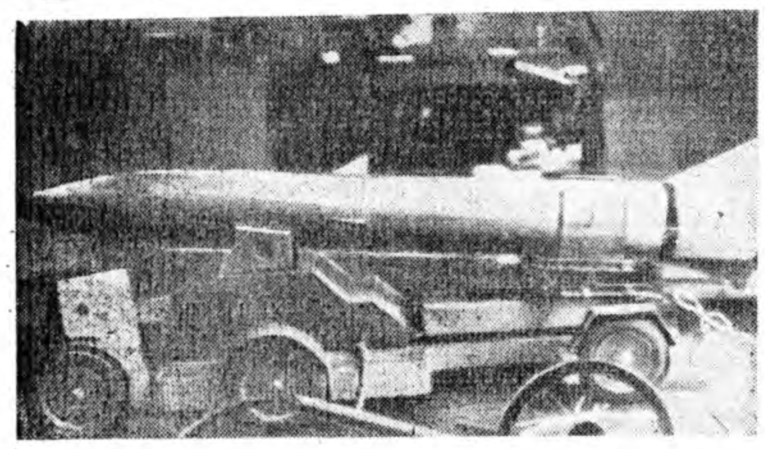
Т. БАДМАЙН.

ЛЕНИНГРАД МОРДОБО

Өөрынгөө программатай б[...] область, хизаарнуудай ажа[...]дые танилсуулхын тула У[...] Үдымнай телестуди һүүлэй [...] Красноярск, Эрхүү, Шэтэ г[...]дуудаар ошожо ерэһэн юм. [...]най студиин буулгаһан нэгэ[...]ды документальна фильмүү[...] Центральна телевидени хоо[...]доо һэлгэлсэлгынгээ фон[...] абаад, тэдэнь мүнөө орон д[...]роймнай студинуудта олоор [...] бигдажа байна. Ямарнуудынь [...]руулагдааб гэхэдэ, «Байкальс[...] будни» (режиссер В. Соро[...], оператор В. Шитиков), «Элик[...] здоровья» (режиссер В. Тихо[...]ров, оператор Ф. Комендан[...], «В тайге у Байкала» (режис[...] В. Сотышкин, оператор Ф. Ком[...]дант), «Рукопожатие на Бай[...]ле» (режиссер-оператор В. Ши[...]ков) гэһэн фильмүүд болоно.

Мүнөө манай студиин бриг[...] Ленинград городто мордобо. [...]нинградайхидта манайхид «В т[...]ге у Байкала», «Улан-Удэ — столица Бурятии», «Праздно[...]ние 300-летия Улан-Удэ», «У[...]вительный корень» ба бу[...] фильмүүдые харуулха юм. Т[...] бригадын бүлэгтэ редакт[...] И. Петров, режиссер М. Цыткен[...]ва, звукорежиссер Г. Мольдон, ди[...]тор С. Гончикова оролсоно. Га[...]на манайхид Ленинградай тел[...] студиин ажалтай танилсаха, т[...]дэнэй дүй дүршэлые халан аба[...] зорилготой.

Е. СТЕПАНОВ.

Кубын арадай һайндэр

ГАВАНА, июлиин 27. (ТАСС). Сантьяго-де-Кубадахи Монкада казармануудые Фидель Кастрын бүлэгэй баатарлигаар добтолһоор 13 жэлэй ойе Куба үсэгэлдэр тэмдэглээ. Гаванада физкультурнигуудай угаа ехэ парад июлиин 25-най үдэшэ городой топ томо стадион соо боложо, һайндэр эхилһэн байна.

Кубын Компартиин болон правительствын хүтэлбэрилэгшэд, хариин ажалшад, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат П. М. Машеров түрүүтэй советскэ ниитын организацинуудай делегаци стадион дээрэ байлсаа.

Арадай угаа ехэ митингнүүд болон демонстрацинуудай үнгэргэгдэдэг заншалта газар болоһон Хосе Мартиин нэрэмжэтэ революциин талмай дээрэ үсэгэлдэр һайндэрэй гол хубинь болоо. Эндэ олониитын митинг үнгэргэгдөө.

Кубын Коммунис партиин, ороной Реболюционно правительствын хүтэлбэрилэгшэд, хариин ажалшад, тэрэ тоодо П. М. Машеров түрүүтэй советскэ делегаци Кубын национальна баатар Хосе Мартиин асари ехэ памятнигай дэргэдэхи трибунанууд дээрэ һууринуудаа эзэлһэн байна.

Кубын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Гаванада болоһон митинг дээрэ Фидель Кастрын хэлэһэн үгэ

ГАВАНА, июлиин 26. (ТАСС). Национальна восстаниин — Монкада казармануудые добтолгын 13 жэлэй ойн үдэртэ зорюулагдаһан олон тумэн зоной хабаадалгатай митинг эндэ боложо, Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, премьер-министр Фидель Кастро үгэ хэлээ. Кубын түүхэдэхи энэ гайхамшагта ушарай удха шанарые тэрэ өөрынгөө үгэ соо шэнжэлһэн байна. Кубын революци арминуудай казармануүд сооһоо, сэрэгэй гү, али политигуудай бүлэгэй үгэсэлгэнүүдһээ эхилээ бэшэ юм. Энэ революци арадай гүн дундаһаа түрэжэ гараа. Арадай угаа ехэ революционно хүсэндэ бидэнэр этигэдэг, саг зуура урагшагүйдэбэшье, революциие хэжэ болохо гэжэ мэдэдэг байгаабди.

Батистын шанга засаг түрэдэ эсэргүүсэн Кубын революционернүүдэй хэһэн тэмсэлэй болоһон, эсэсэй эсэстэ илалта түйлаһан түүхэтэ оршон байдална һануулха зуураа, энэ дүй дүршэл Латиин Америкын бусад арадуудта угаа туһатай байжа шадаха гээд Ф. Кастро мэдүүлээ. Зарим нэгэнһээнь бэшэ, бүхы шахуу Латиин Америкын оронуудта Кубада Батистын шанга засаг түрэдэ эсэргүүсэн революци хэһэндэ орходоо һураггүй таарамжатай һайн эрхэ байдал бии гээд тэрэ хэлээ.

Өөрынгөө эзэрхэлгые хэбээрнь үлөөхые эрмэлзэн, империализм эгээн лэ хархис хатуу хэмжээнүүдые абана гээд Ф. Кастро тэмдэглээ. Бразилида болон Аргентинэдэ сэрэгэй шанга засаг түрэнүүдэй тогтоогдоһые энээндэ жэшээ болгон харуулһан байха юм.

Кубын дотоодын байдалда Ф. Кастро саашань тогтожо хэлээ. Кубын экономикын мүнөөнэй байдал болон саашанхи хараа замуудта этигэл түгэлдэр сэгнэлтэ тэрэ үгэһэн байна. Хаһалагдадаг газарай хэмжээе нэмээхэ талаар, гидроэнергетическэ нөөсэнүүдые ашаглаха талаар хүдэлмэриин удха шанарые, 1958 онойхитой сасуулбал, 1970 он хүрэтэр хүдөө ажахын продукци абалгые хоёр дахин нэмээхээр түсэблэгдэһые Ф. Кастро тэмдэглэһэн байна.

Кубада экономическа «доройтолго» боложо байнхай гэһэн хэбэртэйгээр империалис номнолшодой тарааһан баталамжануудые тэрэ наада барьа, арадай ажахын элдэб һалбаринуудта ороной амжалта түйлажа байһые харуулан үнэншэмөөр тоонуудые дурдаа. Эдэ бэрхэтэй жэлнүүдтэшье Кубын түйлаһан амжалтануудай шэнээн тиимэ амжалтануудые Латиин Америкын ондоо нэгэшье орон, тэрэ тоодо «жэшээтэ» болгохо гэжэ империализмын шэлэн олоһоншье оронууд мүнөө түйлажа шаданагүй гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Вьетнамдахи ушарнууд тухай Ф. Кастро үгынгөө түгэсхэлдэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Вьетнамай асуудалда бүхы дэлхэйн оронууд мүнөө һонирхоно гээд үгэ хэлэгшэ заагаа. «Вьетнам бүхы хүн түрэлтэндэ хамаатай асуудал болоо, Вьетнам дэлхэй дээрэхи бүхы революционно хүсэнүүдэй горитойхон асуудал, бүхы революционно арадууд болон правительствануудай асуудал болоо» гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Вьетнамда һүүлэй үедэ болоһон ушарнууд—дайн байлдаае Холбоото Штадуудай саашадань үргэдхэлгэ империалистнуудые өөһэдыень мухардалгада хүргөө гээд Ф. Кастро мэдүүлээ. Тэдэнэй бүхы стратегинь Вьетнамые сухарин һүгэдэхыень баадхаха гэһэн зорилготой. Зүгөөр энэ стратегинь илалта түйлатараа дайлалдахаар вьетнам арадай шиидэнги байһанда дайралдажа урагшагүйдэхэ гээд премьер-министр үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Хэрбээ вьетнам арадай гүйлтэ хээл байгаа һаань, һайн дуратаниие эльгээхээр бэлэн байһанаа үнэндөө бүхы социалис оронууд, тэрэ тоодо Куба элирхэйлэн мэдүүлһэн байна гээд Фидель Кастро тэмдэглээ. Сэрэгэй ямаршье мэргэжэлтэдые һайн дуратан гэжэ Куба ойлгоно гээд тэрэ тайлбарилаа, хэрбээ шухала болоод байгаа һаань, Кубын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ямаршье часть Вьетнам орохоор бэлэн байха гэжэ этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Суданай шэнэ премьер-министр

ХАРТУМ, июлиин 27. (ТАСС). «Аль-Умма» гэжэ партиин түрүүлэгшэ Сиддык Эль-Махди гэгшые Суданай Республикын Учредительнэ суглаан мүнөөдэр Суданай премьер-министрээр һунгаа.

Урдын правительствада Учредительнэ суглаанай этигэл найдабари үзүүлээгүй дээрэһээ Махджуб гэгшын толгойлдог энэ правительство тушаалһаа бууха баатай болоһон байгаа.

Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй мэдүүлгэ

ПАРИЖ, июлиин 27. (ТАСС). Индонезиин революциин амжалтатай байхын тулада Индонезиин гадаадын политика шадаал һаа олон ханинарые бэе тээшэе татаха ёһотой гээд студентнүүдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Адам Малик мэдүүлээ. Энээн тухай Франс Пресс агентствын корреспондент Джакартаһаа мэдээсэһэн байна.

ООН-ой байгууламжые өөрынгөө ханинартай хамта хубилгахын тулада Индонези тус организацида дахяад ороход ёһотой гээд министр хэлээ.

Империалис дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта Индонези туһалха гээд Малик мэдүүлбэ.

Малайзитай арсалдаае амгалан ёһоор гурилмшуулха шухала гэжэ Малик хэлэһэн байна. 1963 оной Манильска хэлсээнэй ёһоор, ороние хүтэлбэрилгэдэ Хойто Калимантанай арад хабаадалсаха аргатай болохо гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

Патриодуудай габьяа хэтэдээ мүнхэл

ХАНОЙ, июлиин 27. (ТАСС). Инвалидуудай болон байлдаанда наһа барагшадай үдэрые дайлалдажа байгаа Вьетнам мүнөөдэр тэмдэглэбэ. Инвалидуудта, шархатагшад болон байлдаанда наһа бараһан хүнүүдэй гэр бүлынхидтэ бүри ехэ хүнгэлэлтэнүүдые үгэхэ, хангалгыень һайжаруулха тухай правительственна тогтоолнуудые Вьетнамай газетэнүүд толилно. Колонизаторнуудта эсэргүүсэлгын дайнай үедэ инвалидууд болоһон аад, ороной дайшалхы ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһаар лэ байһан хүнүүдые ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин шагнаа. Колониальна байлдаануудай үедэ, мүн американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлэй үедэ наһа бараһан хэдэн арбаад мянган патриодуудай габьяа вьетнамецуудай сээжэ зүрхэндэ хэтэдээ халуугдажа ябахал гээд газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

Луиджи Лонго Францида аяншалба

ПАРИЖ, (ТАСС). Италиин Коммунис партиин генеральна секретарь Луиджи Лонго Франциин ниислэлдэ гурбан үдэр соо байгаа. Л. Лонго дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Францида анха түрүүнээ ерээ. Юуб гэхэдэ, Вишиин коллаборационистска правительствын гэрээн тушаа абаһан шиидхэбэри һүүлшын үе хүрэтэр хүсэндөө байһан байгаа бшуу.

ИКП-гэй генеральна секретарь Франциин Коммунис партиин хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай, тэрэ тоодо ФКП-гэй секретарь Ролан Леруа, ФКП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Райман Гюйо болон ЦК-гай гэшүүн Жорж Госна гэгшэдтэй Парижда уулзаһан байна.

Бечуаналенддэ бэеэ даанхай байдал олгохо тухай

ЛОНДОН, июлиин 27. (ТАСС). Бечуаналенддэ сентябриин 30-һаа бэеэ даанхай байдал олгохо тухай хуулиин проектые Англиин общинануудай палата үсэгэлдэр үдэшэ орой болоһон хойно хоёрдохи уншалгын үедэ һайшааһан байна. Африка түбиин урда талада Англиин захиргаан доро байһан тус газар нютаг энэ үдэрһөө эхилэн, Габеронес ниислэлтэй Ботсванын Республика гэжэ нэрлэгдэдэг болохо байна.

ТАСС-ай шэнжэлэгшэ Н. Раевский ингэжэ бэшэнэ:

Бечуаналенд али бүхы талаһаа Урда Африкын Республикын газараар хүреэлэгдэнхэй юм. Тэрэ 712,2 мянган дүрбэлжэн метр газартай, зонойнь тоо 350 мянга гаран хүн болодог.

Ороной ажахы ёһотойл колониальна шэнжэтэй юм. Ажахынь гол һалбари бэлшээридэ адуулагдажа үсхэбэрилэгдэдэг мал ажал болоно. 260 мянга гаран дүрбэлжэн километр эрхим һайн газарынь хариин оронуудһаа зөөжэ ерэһэн сагаан шарайтанаар, ашагта малтамалнуудай хариин компанинуудаар эзэлэгдэнхэй. «Бритиш Саут Африка» гэжэ монополи угаа ехэ хэмжээнэй газар эзэмдэдэг.

Англиин зүгһөө үгтэһэн бэеэ даанхай байдалые Бечуаналенддэ ондо ондоогоор ойлгодог байна. Ороной зонхилхы парти—«Бечуаналендын демократическа парти» бэеэ даанхай байдалтай бололгые өөһэдымнай ехэ илалта гэжэ тоолодог. Оппозиционно «Бечуаналендын арадай парти» мүнөөнэй эрхэ байдалда бэеэ даанхай байдалтай болообди гэжэ соносхолго угаа гаарамжагүй гээд тоолоно. Энэ парти хадаа Англиин харгалзалһаа сүлөөрөөд байхадаа, Бечуаналенд Урда-Африкын расистнуудаар заабол булимтаруулан залгигдаха гэжэ тоолоно. Энэ һанамжаа тодоруулан гэршэлхын тулада ЮАР-тай харилсаа холбоо байгуулха политикын бэелүүлэгдэдэг байһые дурдана. Иимэ политикые мүнөөнэй премьер-министр, Бечуаналендын зонхилхы партиин ударидагша Серетсе Кхамой бэелүүлдэг байха юм. Иоганнесбургын «Стар» газетэдэ интервью үгэхэдөө, «ЮАР-тай хани харилсаагаа хэбээрнь үлөөхэ» хүсэлэнтэй, мүн «дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые бэе бэедээ эльгээлсэхээр бэлэн байһан» тухайгаа Кхамой мэдүүлһэн байха юм.

Бэеэ даанхай байдал дары олгохо тухай 4000 сагаан шарайтан—олонхидоо урда африкынхид—мүн Бечуаналендын газар дээрэ һаяхан фермэнүүдтэй болоһон Фервурдын кабинедэй гэшүүдшье эрилтэ хэдэг байна. Энэ баримта оппозиционно партиие һэргылүүлнэ. «Англиин гэража оноһоной һүүлээр... Урда Африкын нүлөөн угаа ехээр ургаха гэжэ бүхы шэнжэ тэмдэгүүд гэршэлжэ үгэнэ. Энэ баримта сагаан шарайтаниие үнэхөөрөөшье угаа ехээр баясуулна», —гээд Урда-Африкын «Ранд Дейли мейл» газетэ тэмдэглэһэн байха юм.

Бэеэ даанхай байдал соносхолготой дашарамдуулагдан болохо һайндэртэ хабаадалсаха уряал ЮАР-ай правительствада Серетсе Кхамой эльгээгээ. Энэ уряал Урда-Африкын зонхилхы өтэгээдүүдые ехээр баясуулаа. Тус баримта оппозиционно партиин зүгһөө хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байха юм.

Америкын экономическа туһаламжа—хамааран оролсохо политика мүн

ВАШИНГТОН, июлиин 27. (ТАСС). Бусад оронуудта 2.062 миллион долларой экономическа туһаламжа гэдэгые үгэхэ тухай хуулиин проектые Америкын сенат баталаа.

Сенатда хуулиин проектын зүбшэн хэлсэгдэжэ байха үедэ гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссиин түрүүлэгшэ сенатор Фулбрайт ингэжэ мэдүүлээ. Бусад оронуудта экономическа туһаламжа үзүүлхэ американ программа хадаа өөртэнь шухала удха шанартай бэшэ. Дэлхэйн тиимэ районуудта Холбоото Штадуудай нүлөөе дээшэлүүлхэ арга, тэрэшэлэн өөрынь эрхэ түлөөлэлгэдэ оролдоггүй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хамааралсаха арга боломжо үгэнэ.

Хариин экономическа туһаламжада мүнгэ һомолхо тухай сенадай шиидхэбэри, тус асуудалаар США-гай түлөөлэгшэдэй палатын урда тээнь гаргаһан шиидхэбэри конгрессэй нэгэдэмэл экономическа комиссида хаража үзэгдэхэ байна.

ГРЕЦИ. **Таряашад болон жандармери, полициин хоорондо шуһа адхаралгата тулалдаан һаяхан Салоникида болоһон байгаа. Тракторнууд болон ашаанай машинануудта һуужа 5 мянган таряашан ороохо таряанай худалдан абалгын сэнгэй талаар правительственна политикада эсэргүү буруушаалга мэдүүлхэ митингдэ хабаадахын тулада городод ерэһэн байгаа. Зураг дээрэ: полициинхид арестовалагдаһан таряашаниие тушаахаяа ябана.**

ЮПИ-гэй—АПН-эй фото.

ЭДИР ТЕХНИГҮҮД ТООСОНО

Республикын эдир техникүүдэй станцида һаяшаг техническэ выставкэ үнгэргэгдэбэ. Энэ выставкэдэ ехэнхи аймагуудай һургуулинуудай, мүн эдир техникүүдэй хоёр станци болон пионернүүдэй 6 байшангуудай бүлгэмэйхидэй дархалһан экспонадууд табигдаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа мүлижэ нягта һайнаар дархалһан юумэнүүд гэхэдэ, электросекундомер—городой 2-дохи һургуулиин һурагша Мангадаев Саша, телевизор—Загарайн пионернүүдэй байшангай пионернууд Джус Володя, Пономарев Саша, ракетнэ түхеэрэлгэ—Терентьев Сереж[...] 14 янзын ондо ондоо хүдэлмэр[...] хэжэ болохо модо урлалгын ст[...]нок Кайдаш, Истомин, Зайцев гэ[...]шэд бүтээһэн байна.

Эдэ бүгэдэ олон янзын экспонадууд олон зониие һонирхуулаа.

Хэдэн үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн выставкын дүн гаргахада, нэгэдэхи һууриие Загарайн аймагай һургуулинууд эзэлээ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Башүүрэй, Сэлэнгын аймагай һургуулинууд эзэлһэн байна. Хүдөөгэй 8 жэлэй һургуулинуудай дундаһаа Харганаагай 8 жэлэй һургуули эрхимлэбэ. Улаан-Үдын дунда һургуулинууд сооһоо нэгэдэхи һууриие хоёрдохи дунда һургуули эзэлбэ. 2-дохи, 3-дахи һууриие 22-дохи, 33-дахи һургуулинууд эзэлһэн байна.

Городой 8 жэлэй һургуулинуудай дунда нэгэдэхи һууриие 36-дахи, 2-дохи, 3-дахиие—31, 8-дахи һургуулинууд эзэлһэн.

Хүдөөгэй пионернүүдэй байшангай һурагшад сооһоо Загарайн пионернүүдэй байшан нэгэдэхи һуурида гараа, 2-дохи һууриие Захааминай пионернүүдэй байшан эзэлээ.

Мүн Улаан-Үдын пионернүүдэй байшан энэ жэлдэ яһала һайн экспонадуудые табижа, бараг һайн һуури абажа гараба.

Ч. БУДАЕВ.

Зураг дээрэ: 1. Саша Мангадаев өөрынгөө суглуулһан радиоприемник тодхожо байна. 2. Бүлэг һурагшадай дархалһан ракетнэ түхеэрэлгэ.

Авторай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Коммунистын жэшээ» гэһэн түрүү бэшэг; «Таряа хуряалгын эхилтэр үбһэ сабшалгаяа дүүргэе» гэһэн Хүдэриин совхозой Дунгын бригадын гэшүүдэй нээмэл бэшэг; «Бултанай, хүн бүхэнэй бүтээхэ хэрэг» гэһэн «Правдын» июлиин 28-най түрүү бэшэг; Р. Цыдыповэй репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Завод ба магазин—нэгэ звено» гэһэн гаршаг доро республиканска зүблөөнэй материал.

Гурбадахи хуудаһанда: С. Колодын «Номуудай цех» гэһэн корреспонденци; «Архидалгатай —эрид тэмсэхэ» гэһэн статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Пионернүүдэй зун» гэһэн корреспонденци; уласхоорондын футболой һонин, соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор сагай уларил нимэ байха:

республикын урда аймагуудта сагай уларил хубилан байха, зарим үедэ аадар бороо орохо. Түнхэнэй, Ахын аймагуудта бороо ехээр орохо. Хойто аймагуудта сэлмэг дулаан байха.

Баруун урда, Байгал шадарай аймагуудаар 18—23, бусад газарнуудта 25—30 градус дулаан болохо. Улаан-Үдэ городто һүниндөө 13—15, үдэртөө 28—30 градус дулаан байха.

Июлиин 30—31-дэ нэгэ бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Зарим газарнуудта бага зэргэ бороо, аадаршье орохоор хүлеэгдэнэ. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта һүниндөө 3—8, үдэртөө 22—27 градус дулаан байха.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61,

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов —24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03591. Зак. № 529.